

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput quintum. De pronomibus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

VII. Quædam etiam terminantur in ich, igh, ig, ih, ech: Ginathigh *gratiosus*. Mahtig, *potens*. Armstrangig, *manu fortis*. Wurdig *dignus*. Adeligh, *expers*. Flizech, *studiosus*. Thie sint flizech ze bilithene *exemplum meæ humilitatis*, *Qui sunt studiosi ad exprimendum exemplum &c.* Suntih, *flagitiosus*: uuanta ih funtih man bin, *quia* [homo] *peccator sum*. Tatian.

VIII. Quæ copiam, ubertatem, & plenitudinem denotant, formantur in haft: ut, Spunhaft, *mammosus*. Eerhaft, *inclutus*. Wackerhaft, *fertilis*. Treuhaft, *fidelis*. Slozhhaft, *conclusus*. Haft autem sæpe producitur in haftig: ut in liumhaftig, *celebris*, *bonam famam habens*.

IX. Quædam autem in bar, par, beer exeunt: unthacpar, *ingratus*. piderbeer, *utilis*.

X. Quædam etiam in sam terminantur: ut friudsam, & frithulam, *pacificus*. Luffam (ex lustsam) *delectabilis*. Wunnisam, *delectabilis*. Genihtsam, *copiosus*. Quædam etiam in fol, uol, terminantur: ut, ungiloubifol, *incredulus*, Tat. ccxxxiii, 6.

XI. Quæ privationem aut defectum significant, desinunt in los, ut apud *Anglo-Saxones in leaye, leay; apud Mæso-Gothos in **ΛΛANS**, & apud Islandos in leise: ut scaphlos, *informis*. ruachalos, *negligens*. treulos, *perfidus*. Hic autem notandum est los, à losen, *solvere, liberare*, extra compositionem significare *liber, solutus*, & regere genitivum: ut in uuameslos, *immaculatus*. Hie sted hier uuameslos, *hic stat hic immaculatus*. C. C.

XII. Quæ valdè augment substantivi significationem, & rem per illum significatam alteri intensissime inesse denotant, terminantur in fast, in linguâ Saxonica *fæst*: ut in uuarfast, *verax*. So uuilliu ik thi te leran geban uuordon uuarfaston, *sic te docebo verbis valdè veris*. C. C. Suothfast, *verax*. Ilu thu nu ofstlico, endi them erlon cuthdi bruothron minon that ik user bethero fader aluualdand juuvan endi minan suothfastan God suokean uuilliu, *festina nunc, & eximii illis fratribus meis notifica, quod utriusque nostri omnipotentem patrem, quum vestrum, tum meum veracem Deum aditurus sim*. C. C.

XIII. Materiam, ex quâ res fit, significantia terminantur in EN, IN: ut, Gulden, *aureus*. Siluerin, *argenteus*. Thiu lineberga ze themo dische, thiu is guldin, *reclinatorium mensæ erat aureum*. w. Thie fule thar the disk upha lag, thie waran siluerin, *columnæ, quibus incumbabat mensa, erant argenteæ*. Ubi notandum est adjectiva sine articulis, & cum substantivo, prædicati loco, vel in fine orationis absolutè posita primam terminationem recti singularis in masculino genere in consonantem desinentem retinere in omnibus generibus utriusque numeri: ut, Thiu steyga is ruod, *semita est rubra*. w. Thiu gesperre sint cedrin, thiu getauela sint cypressin, *tigna sunt cedrina, laquearia cypressina*. w. Sic etiam in linguâ Germanicâ dicitur, *dir mann is fromb, die frau ist fromb, das thier ist fromb, das kind ist fleissig, die kinder seind fleissig*. Et ist schon, sic ist schon, sic seind schon.

De adjectivorum comparatione.

XIV. Adjectiva comparativa sua formant in er, or, & superlativa in ist, est, ost: sic à scon fit sconer, sconor, sconest, sconost. Quædam tamen irregulariter formantur: ut, Guod, bezzer, best.

XV. Adjectiva diminutiva, haud secus ac substantiva, secundum cap. III. reg. 19. terminantur in il, el, ilo, elo; ut, lahan this tempales zilizzan uuas in zueli teil, *velum templi scissum est in duas partes*. Tat. ccix, 1. Ubi zueli, à zue. Tho antlingetun imo sumelon fon then boucharin, *tunc responderunt ei quidam de scribis*. LVII, 1. Ubi sumelo, à sum. Sic quoque à zuene fit zuenel, zuinel, *gemellus*: ut, zuei zuinele kizze, *duo gemelli hædi*. w.

CAPUT QUINTUM.

De pronomibus.

I. **P**RONOMEN est nominis *vicarium*; sive nomen, quod alius vel aliorum nominum vicem in oratione obtinet. Dividitur autem pronomen vel respectu pronominum, quæ vicem gerunt, vel respectu nominis, quorum vices geruntur. Priori respectu pronomen vel est substantivum vel adjectivum. Substantivum: ut ich, *ego*; thu, *tu*; her, *ille*. adjectivum: ut seman, *aliquis*; nieman, *nullus*; uuiht, weht, jeweht, *quid, aliquid, &c.* Posteriori respectu pronomen est vel universale, vel particulare, vel singulare. Universale est quod personas vel res omnes, de quibus est oratio, significat: ut all, *omnis*; neghein, *nullus*. Particulare est, quod personas vel res aliquas, de quibus est oratio, significat: ut sum, sumer, *quidam, aliquis*; sumelich, *quidam*; &c. Singulare est, quod personam aliquam vel rem singularem, vel plures aliquas personas, vel res singulares, de quibus oratio est, significat: ut ich, *ego*; wir, *nos*; thu *tu*; wir,

* Vide Grammaticæ Anglo-Saxonicae caput 4.

vos; her, *ille*; sic *illi*, &c. Hic autem notandum est pronomen self vel selfo, *ipse*, & ther, thiu, thaz, *qui*, *quæ*, *quod*, æque significare omnes personas, prout cum aliis nominibus vel pronominibus conjungi in oratione, aut ad ea referri contigerit. Pronomen etiam dividitur in *definitum* & *indefinitum*. Definitum, ut, ther, thiu, thaz, *hic*, *hæc*, *hoc*, &c. Indefinitum: ut, ein, *unus*, eine, *una*, ein vel einaz, *unum*. Sumer, sum, *quidam*.

II. Denuo dividitur pronomen à Grammaticis in *primitivum*: ut, ik, *ego*; wir, *nos*; & *derivativum*: ut, min, *meus*; unfer, *nosfer*, &c. Primitivum iterum subdividitur in *demonstrativum*: ut, thiz, *hic*; her, *ille*. *relativum*: ut, ther, thiu, thaz, *qui*, *quæ*, *quod*. & *interrogativam*, wer, *quis*? waz, *quid*? welich, *qualis*? &c. Denique dividitur pronomen in *collectivum*, *distributivum* & *partitivum*. *Collectivum* est, quod plura collectim significat: ut, all, *omnis*; manag *multus*; pluraliter managa, *multi*. Beithe, *ambo*, zuene *duo*; & omnia numeralia cardinalia, præter ein, *unus*, pronomen vel articulum indefinitum. *Distributivum* est, quod plura singulatim significat: ut, egelich, *quisque*; einegelich, *unusquisque*, &c. *Partitivum* est, quod unum è pluribus significat: ut, sum, *sumus*, *quidam*, *aliquis*; sumelich, *quidam*; ander, *alius*; newether, *neuter*; forma, *primus*; odar vel other, *secundus*; & omnia numeralia ordinalia. De quibus omnibus suo loco & ordine.

De pronomine primitivo singulari primæ personæ *Ich*, cum suis possessivis.

III. Pronomen primitivum singulare *ich* declinatur vel ad normam † *Gothicam* vel *Saxonicam*. Declinatio *Gothica* communis duali caret, quæ mihi observare licuit; at declinatio *Saxonica*, codicis *Cottoniani* quasi peculiaris, duali gaudet.

Declinatio prima *Gothica*.

Numerus Singularis.	Numerus Pluralis.
* Nom. Ich, ik, ih, ego.	Nom. Wir, wer, nos. Cimbrice <i>weir</i> ; Gothice VEIS , unde <i>S</i> in <i>R</i> mutato, wir, <i>weir</i> .
Gen. Min.	Gen. Unser.
Dat. Mir, mer.	Dat. Uns, unsich, unsih.
Acc. Mich, mik, mih.	Acc. Uns, unsich, unsih.
Abl. Mir, mer.	Abl. Uns, unsich, unsih.

Exempla.

Nom. Sing. Ich bim salo, *nigra sum*. w. Ich belueron juch jungfrouwon, *adjuro vos filia*. w. Ich mir clagon, *conqueror*. w. Ik is engul biun, Gabriel biun ik hetan, *ego sum ejus angelus, Gabriel sum vocatus*. C. C. Ni trinku ih fon nu, *non bibam amodd*. Tat. Ih inti thin fater, *ego & pater tuus*. Tat. XII, 6. Ih ben uuec, inti uuar, inti lib, *ego sum via, veritas, & vita*. Tatianus CLXII, 3.

Gen. Ande in thineru *prædicatione* gehuge aller thickeft min, & *in prædicatione tuâ mei sapissimè memor esto*. w.

Dat. Thicco gehiez er mir sine cuomst, *sæpe mihi promisit suum adventum*. w. Miner muoder kind vuchtan wither mer, *matris meæ liberi pugnabant contra me*. Sage mir wine min war thu thine scaphe weythenes, *dic mihi, dilecte mi, ubi pascas oves tuas*. w. Uuas mir gifehun, *visum est mihi*. Tat. proem. 3.

Acc. Cusse her mich mit themo cusse fines mundes, *osculetur me osculo oris sui*. w. Zich mich nah thir, *trabe me post te*. w. Help mich mit thinan genathan, *adjuva me cum gratiâ tuâ*. w. Stiured mih mid jûuuan godan bilethen, *gubernate me bonis vestris exemplis*. w. Ir heizet mih meistar, *vocatis me magistrum*. Tat.

Abl. So mir thin *corporalis præsentia per ascensionem* wirthet *ablata*. w. Skeythe opheno vane mir, *egredere palam à me*. w.

Nom. Plur. So loupheh wir in themo stanke thinere saluon, *sic curremus in odore tuorum unguentorum*. w. Ghie wir anne then akker, wese wir alle wile in then thorpon, ste wir fruo uph ze then wingardon, do wir thes wara of thie wingardo bluoie, *egrediamur in agrum, commoremur in villis, mane surgamus ad vineas, videamus si floreat vinea*. w.

Dat. Her quam uns jethoch *cum humilitate*. w. Ne is uns thie natha niet versagat, *non nobis denegata est gratia*. w. Saga uns war is thin wino untwichean, *dic nobis, quod abiit dilectus tuus*. w. Biqueme uns thinaz rich, *adveniat nobis regnum tuum*. Otfrid. Kum unsich *in humanâ carne*. w.

Acc. Ande wer vreuwen uns ana thich, els an uns seluon, *letabimur in te, non in nobis ipsis*. w. Ande her seluo unsich *humilitatem* lerda mith finemo bilithe, & *ille nos docuit humilitatem suo exemplo*. w. In then uuilota unsih ufgang fon hohi, *in quibus visitavit nos oriens ex alto*. Tat. IV, 18.

†† Vide Gramm. *Anglo-Saxonica* & *Mæso-Goth.* caput quintum. * *Germanice*. Nom. *Ich*. Gen. *Meiner*. Dat. *Mir*. Ac. *Mich*. Abl. *Mir*. N. *Wir*. G. *Unser*. D. *Uns*. Ac. *Uns*. Ab. *Uns*. Decli-
G 2

Declinatio secunda Saxonica.

IV.

Num. Sing.	Num. Dual.	Num. Plur.
Nom. Ik, ego,	Nom. Uuit, nos, duo.	Nom. Uui, uue, nos, Sax. pe.
Gen. Min.	Gen. Unker, o.	Gen. Use, a. upe, Sax.
Dat. Mi, me. Sax.	Dat. Unc.	Dat. Us, uns.
Acc. Mi, me. Sax.	Acc. Uuit.	Acc. Us, uns.
Abl. Mi, me. Sax.	Abl. Unc.	Abl. Us, uns.

Exempla.

In numero singulari. Nom. Gabriel biun ik hetan, *Gabriel sum vocatus. C. C.*
 Gen. Te hui gi uuarlogan, quat hie, fandot min, *o hypocrite, dixit ille, cur me tentatis? C. C.*
 Nist her min uuirdig, *non est me dignus. Tat. XLIV, 24.*

Dat. Uuerthe mi after thinon uuordon, *fiat mihi secundum verba tua. C. C.* Nis mi hugi
 tuifi, *non est mihi dubia cogitatio. C. C.*

Acc. Neri us af thefaro nodi, *eripe nos ab hac necessitate. C. C.*

In num. dual. Nom. Gen. Dat. Uuit hier be thia tholod ser thuru unca fundiun. is UNC
 unkeru selbero dad uuordan te vuitie: hie fted hier uuameslos allaro fundiono sceur. *Nos
 duo ambo passi sumus malum propter nostra peccata. Nobis duobus nostrimet facinus factum est sup-
 plicium, verum ille hic est immaculatus & omnium peccatorum expers.* alter latronum ad alte-
 rum in C. C. In historia tamen duorum caecorum, quibus oculos aperuit Christus, pluralis nu-
 merus occurrit: ut, drohtin Dauides sunu uuis us mid thinon dadion mildi, neri us af thefaro
 nodi, *domine, Davidis filii, propitius nobis esto facilis tuis, eripe nos ab hoc gravi malo. C. C.* In
 plur. num. Nom. Ne vui be thinon vuercon ni duot, quathun sia, that vui thi aldres tuo
 ahtian vuelliat, ac vui duot it be thinon vuordon, huand thu sulic vuah sprikis, huand thu
 fo maris, gihis for theson ludeon, *non hoc facimus, inquierunt illi, ut te interimeremus propter
 opera tua, ac id facimus propter verba tua, siquidem talem blasphemiam loqueris in eo quod sic di-
 vulgas & affirmas coram hoc populo. C. C.* Alat us managaro menn sculdio, allso uui odron
 mannum duan, *remitte nobis multa debita, sicut nos facimus (remittimus) aliis hominibus.* Thuo
 spracun im est tegegnes gumon ostronea uuord spaha uueros, vui thi te uuarun mugan, quath-
 un sia, usa arundi otho gisegian luothlico bihur uui quamun an thefan sit herod fan ostan
 te thefaro ertu, *tum responderunt illi homines orientales, sapientes viri, possumus sane, dixerunt
 illi, tibi vere negotium nostrum dicere, & cur venimus hic ab oriente itinerantes in hanc terram. C. C.*
 In uns gifulta lint, *in nobis completa sunt.* So uns salthun, *sicut tradiderunt nobis. Tat. proem. 1, 2.*

D. Saga us huat thu manna fis, *dic nobis, qualis homo es. C. C.* Vuist thu that us gisfit
 allaro rehto ghulik te gifullanne, *nostine, quod nos decet omnem iustitiam adimplere.* Herro
 thie guodo us is thinera haldi tharf te giuirkeanne thinan vuilleon, *domine bone, nobis opus
 est tua gratia ad operandum voluntatem tuam.*

Acc. Ni lat us forledean lethu uuihti so forth an iro vuilleon, so vui uuirdiga sind, ac help us
 uuider allon ubilon, *ne sinas peccatores eatenus nos seducere, quatenus meremur, sed auxiliare no-
 bis contra omnes malos.*

V. A pronomine primitivo singulari ICH oriuntur tria possessiva. unum a genitivo singulari, Min.
 alterum a genitivo duali, unker et unke. tertium a genitivo plurali, unfer & us. De quibus ordine.

Numerus Singularis.

Nom. Min, i, e, o, meus.	Nom. * Min, i, e, o, a, u, mea.	Nom. Min, minaz, meum.
Gen. Mines, is, as.	Gen. Minero, u, minere, er.	Gen. Mines, is, as.
Dat. Minemo, u, minon, an, en, um.	Dat. Minero, u, minere, er.	Dat. Minemo, u, minon, an, en, um.
Acc. Minena, ina, ana, ona, en, an, on.	Acc. Min, i, e, a, o, u.	Acc. Min, minaz.
Voc. Min.	Voc. Min.	Voc. Min.
Abl. Minemo, u, minon, an, en, um.	Abl. Minero, u, minere, er.	Abl. Minemo, u, minon, an, en, um.

Exempla in genere masculino.

Nom. Min wine is mir also ein gebundelin mirron, *dilectus meus mihi est, sicut fasciculus
 myrrhae.* Min mahtig fader, *pater meus omnipotens. C. C.*

Gen. Mines sponfi itinera. w. Wanda ich mines wines minuo siechon, *quod dilecti mei amore
 langueam. w. Giburt sunes thines, drohtines mines, nativitas filii tui, Domini mei.*

* Praesertim quando ponitur, ut praedicatum orationis. Vide caput IV. Reg. 13.

Dat. Abl. Nah minemo raada, *secundum meum consilium*. w. Samo was minemo sponfo al fin *operatio facilis*. w. Minemo wine bin ich hold, *dilecto meo sum fidelis*. w. So ich in sulichemo bedde geligon mid minon winon, *sicut in tali lecto jaceo cum meo dilecto*. So sculon gi mid jâuon leron liud folc manag vuendean after minon uulleon, *sic vestra eruditione convertetis multum populum secundum meam voluntatem*. C. C. In minemo herzan, thaz entuuischan minan brufftan ligad, *in corde meo, quod inter ubera mea jacet*. w. Mid einigamo we-reldlichon strepiru, *cum aliquo mundano strepitu*. w. Thes nachtes an minemo bedde, *per noctem in lectulo meo*. w. So is fin winstra under minemo hoiuede, *sic leva illius est sub capite meo*. w. Nu ik thi hier minemo scal jungron befalhan, *nunc ego te hic discipulo meo committam*. C. C. Karitte minemu, *equitati meo*. gloff.

Acc. Haved her mich gewised thaz ich him seluon minne, ande minen *proximum*, *Merogavit ut & ipsum amarem, & meum proximum*. w. Ich bim cuman in minen gardon, *veni in hortum meum*. w. Ich sneyth thar minen mirran, *messui ibi mirram meam*. w. Thurgh minon wil-lon, *mei gratia*. w. Ir ezet, quad er, ana uuan lichamon minan, *edite vos, inquit ille, absque defectu corpus meum*. Otr. apud Lamb.

Voc. Minon ich thir, win mine, mine spune, *do tibi, mi dilecte, ubera mea*. w. Allerslachta ouaz niwa, ande ald hauon ich thir gehaldon wine min, *omne genus fructus, recentes & veteres tibi reservavi, mi dilecte*. w.

Exempla in genere feminino.

Nom. Acc. Mit thero ich behaldon mine *interiorem pulchritudinem*. w. Wanda thiu heizza funna ne hauet mir benoman mino scona, *nam flagrans sol non à me abstulit meam pulchritudinem*. w. Ich besueron juich thaz ir mine winian ni wecchet, *adjuro vos ne suscitatis dilectam meam*. w. Wanda thiu heizza funna hauet mir benoman mino scona, *quia flagrans sol mihi abstulit meam pulchritudinem*. w.

Gen. In minero muoder hus, *in matris meae domum*. w. Vone thero gauo minero hande, *ex dono manus meae*. w. Ze thiu thaz sie mugan *consortes* werthan minero *passionis*. w. Ich thar umbe mich nie ne gelouuon minere *virtuosae constantiae*, *Quapropter non confido meae virtuosae constantiae*. w. Miner muoder kind vuchtan wither me, *matris meae liberi pugnabant contra me*. w. Vone thannan gehuga miner minnon, *quare memor esto mei amoris*. w.

Dat. Abl. Zirent thich guode wercho an minero anfiunne, *adornant te bona opera in conspectu meo*. w. Ich drank thar minen win mit minero milicho, *bibi vinum meum ibi cum lacte meo*. w.

Voc. Stand uph friundina min ilego, *surge, propera, amica mea*. w.

Numerus Pluralis communis.

Nom. Mine, a, o, iu.	Acc. Mine, a, o, iu.
Gen. Minero, ere, er.	Voc. Mine.
Dat. Minen, in, an, on, un, em, im, am, om, um.	Abl. Minen, in, an, on, un, em, im, am, om, um.

Exempla

Nom. Acc. Thar giuon ich thir, win mine, mine spunne, *ibi dabo tibi, & mi sponse, ubera mea*. w.

Gen. Gehuge ouch minero wundon, thie ich in themo cruce thurgh thich leyth, *memor esto vulnerum, quae tui gratia in cruce tui*. w. Herdan minero scaphe, *pastores mearum ovium*. w. Ih uuirdu Gote almahtigen bigihtig, inti allen Gotes heilagon allero minero funtono, *confiteor deo & omnibus Dei sanctis omnia mea peccata*. F. V. C.

Dat. Abl. Entwischan minan brufftan wunot her, *inter ubera mea commorabitur*. w. Mit minen pimenton, *cum aromatibus meis*. Thin stemma skella in minon oron, *resonet vox tua in auribus meis*. w.

Voc. Ezzet mine friunde, drinket, ande werthet drunken mine lieveston, *comedite, amici mei, bibite & inebriamini, mei charissimi*. w.

VI. *Pronomen possessivum duale, vnker vel uncer & vnke, noster.*

<i>Numerus Singularis.</i>		<i>Numerus Pluralis.</i>	
N. Unker, unke, a, o, noster.	N. Unke, i, a, o, u, nostra.	N. Unker, unke, unkeraz, nostrum.	N. Unke, a, o, iu. nostri, a, a.
G. Unkeres, unkes, is, as.	G. Unkero, kro, u. un-kere, er.	G. Unkeres, unkes, is, as.	G. Unkero, kro, u, a, ere, er.
D. Unkeremo, ermo, unkon, an, en.	D. Unkero, kro, u. un-kere, er.	D. Unkeremo, ermo, kon, an, en, un.	D. Unken, an, on, un, em, am, om, um.
A. Unkerena, ina, ana, ona. unkeren, an, on. unken, an, on.	A. Unke, i, a, o, u.	A. Unker, unkeraz.	A. Unke, a, o, iu.
V. Unker.	V. Unke.	V. Unker.	V. Unke,
A. Unkeremo, ermo, unkon, an, en.	A. Unkero, kro, u. un-kere, er.	A. Unkeremo, ermo, unkon, an, en.	A. Unken, an, on, un, em, am, om, um.

H

Rarius

Rarius occurrunt exempla hujus pronominis possessivi dualis in *Francica* linguæ codicibus, quos mihi perlegere contigit. Ast unum atque alterum sequens paragraphe præbet. Zacharias thuo gimalda, endi uuid selbo sprak drohtines engil, endi im thero dadio bigan uundron thero uuordo: Huo mag that giuerthan so, quat hie, after an aldre it is unc alti lat so te giuunanne, so thu midi thimon uuordon sprikis; huand uuit habdun aldres er efno tuentig uuin-tro an UNCRE uueroldi, er than quami that uuib ti mi: then uuarun uuit nu atsamne at fiounta uuintro gibenkeon endi gebeddeon, sithor ik sea mi te brudi gicos: so uuit an UNCRE iuguthi gigernean ni mahtun that uuit erbi uuardegan muostin fuodan an UNCON flettea nu uuit sus gifruodot sint. habit unc eldi binoman ellean dadi that uuit findan UNCRE siuni gislekit, endi an UNCON sidon lat fleskis unc afallan. fel unsoni is UNCA lud gilithan lik gidrusi not find UNCA andbari odarlicron muod endi megin craft so uuit ju so managan dag uuarun an thefaro uueroldi, so mi thes uundur thunkit hui it so giuerthan mugl so thu mid thimon uuordon sprikis: tum locutus est Zacharias, & respondit ipsemet angelo Domini, & miratus quæ fecerat, & dixerat: Quomodo, inquit, potest hoc ita fieri, quoniam * nobis valde senibus nimis serum est, quo minis eo gaudeamus, quod tu verbis tuis enarras. Etenim ambo nos viginti annos ætatis nostræ consumpseramus antequam ad me ducta est mulier illa: deinde conuiximus ad mensam & thorum septuaginta annos, ex quo illam in sponsam elegerim! adeo ut heredem, quem uehementer desiderabamus in nostrâ iuuentute, [dum iuuenes essemus,] non possumus generare in paternâ nostrâ sede senectute adeo fracti. Senectus enim ita nobis abstulit vires, ut visu nostro percussi ambo simus, & laterum nostrorum caro jam tandem tabuit multa cum deformitate: præterit [deferbuit] nostra cupido: præ corporis ruinâ necessaria sunt infecunditas nostrâ, & longe alius [quam qui fuerit] spiritus & vires, post tot dies à nobis in hoc mundo transactos, adeo ut mirum mihi videtur, quomodo fieri id potest, quod tu verbis nuntias tuis.

VII. Pronomen possessivum plurale, unfer, unse, ule, nofter.

Numerus Singularis.

Nom. Unfer, unfir, unse, use, uffse, a, o, nofter.	Nom. Unse, use, uffse, i, a, o, u, nostra.	Nom. Unfer, unfir, unse, unferaz, nostrum.
Gen. Unferes, unses, uffes, uses.	Gen. Unfero, uffero, ufero, u. unlere,er,uffere,ufere,er.	Gen. Unferes, unses, uses,uffes.
Dat. Uuferemo, ermo, unson, uson, usson, an, en.	Dat. Unfero, uffero, ufero, u. unlere, uffere, ufere, er.	Dat. Unferemo, ermo, unson, uson, usson, an, en.
Acc. Unferen, unsen, usen, ussen, an, on.	Acc. Unse, use, uffse, i, a, o, u.	Acc. Unfer, unfir, unse, unferaz.
Voc. Unfer.	Voc. Unse.	Voc. Unfer.
Abl. Unferemo, ermo, unson, uson, usson, an, en.	Abl. Unfero, uffero, ufero, unlere, uffere, ufere, er.	Abl. Unferemo, ermo, unson, uson, usson, an, en.

Exempla in genere masculino.

Nom. Unfer wingardon is an bluothe, vinea nostra floret. w. Also deda unfer drohtin, sicut fecit dominus nofter. w. Fater unfer guato. Otf. Uater unfir, du in himile bist, pater nofter, qui es in cælis. Otf. apud Lamb. Thar usa drohtin uuas selbo, ibi dominus nofter fuit. C. C. Gen. Uses uualdandes lera, C. C. Thuo sprac engil herē man, the iro gaduling uuas, ni hiet er gio uuiht so, quat hie, aldoboranes uses kunneas, tum locutus est angelici cordis homo, qui illorum consanguineus erat, nemo nostræ antiquæ prosapiæ quondam ita vocatus fuit. C. C. Thu scalt uses drihtnes uuelan modor, domini nostri eris mater. C. C. So anthlidun thuo himiles duru endi quam the helago gest fan them aluualdan obona te criste. uuas im an gilicnessē iungras fugles diurlicaro dufun, endi sat im uppan uffes drohtines ahsla, tum apertæ sunt cæli portæ, & venit sanctus spiritus sursum ab omnipotente super Christum; similis erat tenero pullo columbæ, & sedit super humeros domini nostri. C. C. Dat. Abl. Turtelduuan stimma is fernoman in unfermo lande, vox turturis audita est in terrâ nostrâ. w.

Exempla in genere feminino.

Nom. Acc. Unfer fuster is nogh weinigh, soror nostra parvula est. w. Uui thi te uuarun mugun, quathun sia, usa arundi gifeggian, tibi, dixerunt illi, possumus vere nostrum negotium declarare. C. C.

Exempla in genere neutro.

Nom. Acc. Unse bedde is wole gebloomed, lectulus nofter est floridus. w. Unfir tagelich prot gib uns hiuto, panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Otf. apud Lamb.

* Sic reddimus after an aldre, ducti auctori. quod consulas, si libet, in voce **FRAMALL-** tate & exemplo F. Funi in glossario Gotbico, **AKXZEI.**

Numerus Pluralis communis.

Nom. Unfere, unfe, use, uffe, a, o, iu.	Acc. Unfere, ra, unfe, use, uffe, a, o, iu.
Gen. Unfero, ufero, usfero, a, u. ufro, a, u, fere, er.	Voc. Unfe, use, uffe, fa.
Dat. Unfen, usen, ussen, an, on, un, em, am, om, um.	Abl. Unfen, usen, ussen, an, on, un, em, am, om, um.

Exempla.

Nom. Acc. Unde usere skulde belazh uns, & dimitte nobis debita nostra. Otr. apud Lamb.
 Gen. Thiu gesperre unfer husero sint cedrin, tigna domorum nostrarum sunt cedrina. Gib uns lera dera unfer sela, da nobis instructionem animarum nostrarum. Otr. apud Lamb. Fon hentin unfero fianto, de manu inimicorum nostrarum. Tat. Her unfara unmaht intphieng, inti unfacumida truog, ipse infirmitates nostras accepit, & agrotationes nostras portavit. Tat. L, 2.
 Dat. Abl. Skinent in unfen conventiculis beythe doctores, ande auditores. w. Also ouh fir-lazhen unferen sculdenaren, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Otr. apud Lamb. Ne lath unsih gichorit uerden nah unferen funden, ne sinas nos induci in tentationem à peccatis nostris. idem. So her sprah unfen faterin, sicut locutus est ad patres nostros. Tat. II, 8.

De pronomine primitivo singulari tertiæ personæ, thu, tu, & ejus possessivis.

VIII. Pronomen primitivum singulare THU declinatur etiam vel ad normam Gothicam vel Saxoniam. Declinatio Gothica communis duali caret, at declinatio Saxonica, Codicis C. quasi peculiaris, duali gaudet.

Declinatio prima Gothica.

Numerus Singularis.	Numerus Pluralis.
Nom. † Thu, tu, tu.	Nom. * Ir, er, vos.
Gen. Thin.	Gen. Juwer, ar, jûuar.
Dat. Thir, ther, dir.	Dat. Juich, juch, juich, juuich, jûuuich, juh, juu, ju.
Acc. Thich, thigh, thih, dih.	Acc. Juich, juch, juich, juuich, jûuuich, juh, juu, ju.
Voc. O thu.	Voc. O ir, er.
Abl. Thir, ther, dir.	Abl. Juich, juch, juich, juuich, jûuuich, juh, juu, ju.

Exempla.

Nom. Sing. Thu ther nu bist in sinu patris, Tu, qui es in sinu patris. w. Tu batis dir unnen fines kecprunnen, tu peteres tibi donum ejus aquæ vivæ. fragm. disp.

Dat. Abl. So willon ich thir skeinan fortissimum fervorem amoris. w. Si uns in dir raûua, sit nobis in te requies. Otr. Thir scriban, tibi scribere. Tat. procem. 3.

Acc. So ich thich muoz anne sehan, adeo ut te possem videre. Gethingon ich, thaz thu mir nah thich bringos. spero, quod me ad te duxeris. w. Heilago geist quimit ubar thih, spiritus sanctus superveniet in te. Inti thes hohisten megin biscatuit thih, & virtus altissimi obumbrabit te. Tatian. III. 6. Ich gegriphon thich, ande wolle volgon thich unzen inne minero muoder hus, apprehendam te, & sequar te in domum matris meæ. w. Thie rechte minnon thich, justi te amant. w. Bure thigh northwind, surge Aquilo. w. Uuir dih gefehen sculen, te videbimus. Otr. apud Lamb.

Nom. Plural. Er O sanctæ animæ! ir fragodot welich min sponsus si in humanitate, Vos ô sanctæ animæ! vos interrogabitis, qualis sit sponsus meus in humanitate? w. Ich besueron juich guode sielan, ir tha drephet ad supernam Hierusalem, Adjuro vos, ô bonæ animæ, vos quæ spectatis ad supernam Hierusalem. w. So war ir einege juwera gelichon vindet, ubicunque aliquam sodalium vestrarum inveneritis. w. Geet uz er jongfrouwan, ir tha bowet in Sion, egredimini vos filia, vos, quæ habitatis in Sion. Er guode sielan, er thie sin positæ in specula fidei, ande er gethingehauet, thaz er cumet in atria cælestis Hierusalem. w. Mit then ju fluohhont inti hazzont jûuuich man, cum maledixerint vobis, & oderint vos homines. Tat. xx. 16.

Gen. So huilich so juwer, quisquis vestri. Inti ahtent jûuuar, & persecuti vos fuerint. Tat. xx. 16. Uuelih jûuar, quis vestrum. cap. xxxviii, 3. Simon Simon! senu Satanas geroto juuuer thaz ir juuich riho lamo so ueeizi, Simon, Simon! ecce Satanas expetivit vos, ut vos cribraret, sicut triticum. Tat. clx. 4.

Dat. Abl. Duot juich seluon eynan ruom, vobismet ipsis unam hanc gratiam concedite. w. Tho sagode ich juh sine qualitatem. w. Thar zuo lagon ich juh, præterea vobis dico. w.

† Germanice. N. Du. G. Deiner. D. Dir. D. euch. Ac. euch. V. ihr. Ab. euch. * Et iru:
 Ac. Dich. V. Du. Ab. Dir. N. Ihr. G. ewer. Tat. xl, 7. Mit thiu iru ubile birut, cum sitis mali.
 H 2. Nu

Nu vernemet thiu maara thiu ich ju vone himo fagon, *nunc intelligite famam, quam ab illo ego vobis nuntio.* w. Leistet himo truwa, so leistet her ju thie genatha finero mithewilte, *præstate illi fidem, sic præstabit ille vobis gratiam suæ præsentia.* w. Neme then kelih ouh nu zi ju, *nunc etiam calicem sumite vobis.* Ofr. apud Lamb. Giboran ist ju hiutu Heilant, *est vobis hodie salvator natus.* Tat. vi. 2.

Acc. Ech besueron juh jongfrouwan, *adjuro vos filia.* w. Thaz juh negheyn wereldlich *strepitus ne irre, ut nullus mundanus strepitus vos errare faciat.* w. Ich besueron juch jongfrouwon. w. Thaz juich *cælestis gloria amplecteretur.* w. Also scal juh panis *verbi mei confirmare ad bona facienda.* w. That ik samad mid juu sittean muoti, *ut ego vobiscum sedeam.* w. Nu ic juuues drohtines scal uuilleon feggian, *nunc vestri domini voluntatem vobis dicam.* C. C. Thaz drinkan deilet untar ju, *potum illum distribuite inter vos.* Ofr. apud Lamb.

IX.

Declinatio secunda Saxonica.

Num. Sing.	Num. Dual.	Num. Plur.
Nom. Thu, tu.	Nom. Git, gýt, Sax.	Nom. Gi, ge, Saxon.
Gen. Thin.	Gen. Inker, incer.	Gen. Juuuar, er, eopep, Sax.
Dat. Thi, the, Sax.	Dat. Inc.	Dat. Ju, eop, Saxon.
Acc. Thi, the, Sax.	Acc. Inc.	Acc. Ju, eop, Saxon.
Voc. O thu.	Voc. Git, gýt, Sax.	Voc. Gi, ge, Saxon.
Abl. Thi, the, Sax.	Abl. Inc.	Abl. Ju, eop, Saxon.

Exempla.

In numero sing. Dat. Abl. That uurdit thi uerk mikil te githolanne, *hoc pati tibi grave erit.* C. C. Ik an them bendion mid thi bidan wille, *tecum in vinculis manebo.* C. C.

Acc. Samo loosen ich thi per baptismum, *Te pariter redimo per baptismum.* w. Thoh thi all thit helitho folc thina gelithos gifuican, *quamvis tota hæc nobilis caterua, comites tui te prodant.* C. C. Pro thi occurrit di: ut, hoed di uan tyefta, *cave à furto.* ep. decal.

In numero dual. Nom. So git her an Iordane strome fiscos gifahad: so sculon git noh firio barn te incon handon that sea an heban riki thuru inca lera lithan muotin faran folc manag, *quemadmodum hic in fluvio Jordane pisces capitis: sic vestris manibus capturi estis multos mortales, ut per vestram doctrinam transeant & proficiantur in regnum cæleste.* Sic *Andream & Petrum* alloquitur *Jesus* in C. C. Dat. Abl. Uuas im thuo Godes suno an iro gelithie samad, andi fragoda umbi huilca sia saca spracin; hui gangat gi gornionda, quat hie, ist inc samer hugi febo soragono full? *Dei filius unà erat in illorum comitatu, & sciscitatus est de quibus rebus loquerentur: cur adeo dolentes itis, inquit ille, & mæsta & luctuosa est vobis cogitatio?* C. C. Verba *Jesu* ad duos discipulos *Emmauntem* proficiscentes.

In Num. Plur. Nom. Thar gi ina findan muotun an Bethlehem barno rikost, *illum invenire possitis in Bethlehem natorum maximum.*

Gen. So huilik so juuuer ano si slithia fundiun erist sten avuerpe, *quisquis vestrum immunis sit à peccato, mittat primum lapidem.* C. C. Nio that juuuar enig ni dua, *nemo vestri hoc faciat.* C. C. Nu feggiu ik ju te uuaren hier that vuil juuuer tuelhio enn treuon gifuican, *nunc hic vobis verè dico, quodd unus vestri duodecim verum prodet.* Sa farat fan them folke thie juuua fritho hurbit est an juuuer selbaro lith, *citò abierit ab isto populo vestra pax, reuertetur in vestrum ipsorum locum.* C. C.

Dat. Abl. Nu feggiu ik ju, *nunc vobis dico.* C. C. Ik scal ju liebera thing cuthian, *vobis quid gratius dicam.* C. C. Lustonte lusta thefo oftrun zi ezzanne mir ju, *desiderio desideravi manducare hoc pascha vobiscum.* C. C. Endi undar ju middeon sted thoh gi ina selbon gifehan ni vuellat, *& inter vos medius stat, quamvis illum ipsi non vultis videre.* C. C.

X. A pronomine primitivo singulari THU, oriuntur tria etiam possessiva. unum à genitivo singulari, THIN; alterum à genitivo duali, inker vel incer; tertium à genitivo plurali, juwer. De quibus ordine.

Numerus Singularis.

Nom. Thin, i, e, o, tuus.	Nom. Thin, i, e, o, a, u, tua.	Nom. Thin, thinaz, tuum.
Gen. Thines, is, as.	Gen. Thinero, nro, a, u. thine- re, er.	Gen. Thines, is, as.
Dat. Thinemo, u. thinon, an, en, um.	Dat. Thinero, ro, u. thine- re, er.	Dat. Thinemo, u. thinon, an, en, um.
Acc. Thinene, ine, ana, ona, en, an, on.	Acc. Thin, i, e, o, a, u.	Acc. Thin, thinaz.
Voc. Thin.	Voc. Thin.	Voc. Thin.
Abl. Thinemo, u, thinon, an, en, um.	Abl. Thinero, nro, u, thine- re, er.	Abl. Thinero, nro, u. thine- re, er.

Exem-

Exempla masculini generis.

Nom. Thiu hals ther ist famo smithe scirethe, *collum tuum sicut monilia*. w. Din namo uuerde geheiligot, *sanctificetur nomen tuum*. Ofr. apud Lamb. Sic, din riche chome, din wille giskehe. Pro thin occurrit dyn: ut, Israel dyn God is een weer God, *Deus tuus è Israel est unus verus Deus*. Ep. decal.

Gen. Iof thu thines selues niet bekennes wiuo sconefta, *si ignoras te, è pulchra*. w. Thiu genatha thines *evangelii*. w.

Dat. Abl. In thinemo garden sint gewassen *aromaticæ arbores*. w. Gihugi thu an thinemo herten huat thu habdos ju uuelono an ueroldi, *recordare tu quantum bonorum habuisti in mundo*. C. C. Se feund ich andere ze thinemo wega, *sic alios advoco in viam tuam*. w. Thu quithes auor in thinemo *evangelio*, *Tu vero dicis in evangelio tuo*. w.

Acc. So ich fume wiila geruowet bim *à persecutione*, so willon ich thes te meer bitherue skunan thurg thinan willan *in contemplatione*, &c. *Quum paulisper requievero à persecutione fortior tui gratia apparebo in contemplatione*, &c. w. O sponse thu mich heyzeft ufsteen *de lecto contemplationis*, and thurg thinen willon *procedere ad publicum actionis*. w. Allmahtig druhtin forgib uns mahti, inti giuuzi thinan willon zi giuuiranne, *det nobis omnipotens dominus potentiam & sapientiam ad operandam ejus voluntatem*. F. V. C. Wizzon wir thinen sponfum, *agnoscimus tuum sponfum*.

Exempla generis feminini.

Nom. Wanda thin stemma is fuoza, ande thin anluzza lcona, *nam vox tua est dulcis, & facies tua pulchra*. w. Verum in istiusmodi exemplis thin forsan pro genitivo pronominis thu habendum est.

Gen. Doichene thinro crafto, *signa tuæ potentia*. w. Thiu suoze thinere *gratiæ, Suavitas tuæ gratiæ*. w. Uuahfmo thinero uuamba, *fructus ventris tui*. Tat.

Dat. Abl. Honig ande miloch is under thiner zungon, *mel & lac sub linguâ tuâ*. Vone thiner lera wizzon wir thinen *sponfum in naturâ divinitatis, filium de patre, Deum de Deo, lumen de lumine*. w. Hiet that ik thi thoh gicutdi that thi kind giboran fan thinera aldera idis odan sculdi vuerthan, *jussit mihi, tibi dicere, quod puer tibi ex senili tuâ uxore nasceretur*. C. C.

Exempla generis neutrius.

Nom. Acc. Biqueme uns thinaz richi, *adveniat nobis regnum tuum*. Otfridus.

Numerus pluralis communis.

Nom. Thine, a, o, iu.	Acc. Thine, a, o, iu.
Gen. Thinerò, ere, er.	Voc. Thine, a, o, iu.
Dat. Thinen, in, an, on, un, em, im, am, om, um.	Abl. Thinen, in, an, on, un, em, im, am, om, um.

Exempla.

Nom. Thine huffelon sint famo turtolduuan, *genæ tuæ sicut turtura*. w. So luchent mir allo thine word, and allo thino werch, *sic mihi placebunt omnia tua verba & omnia tua opera*. w.

Gen. Ther stank thinero wade is also wiroches stank, *odor vestimentorum tuorum sicut thuris odor*. w. Ande scalt allero thinero wordo, ande allero thinero wercho *intentionem* an mich keran. w. Wir gehugega thinere spune ouer then win, *memores sumus uberum tuorum super vinum*. w.

Dat. Abl. Thin einwaldicheyd skinet an allan thinan werkon, *simplicitas tua apparet in omnibus tuis operibus*. w.

Acc. Stiuri dina (pro thina) scalca, *guberna tuos famulos*. Hymn.

XI. Pronomen possessivum duale, inker vel incer, declinatur ut possessivum duale unker, supra. En exempla: Te incon handon, *ad manus vestras*. Thuru inca lera, *per vestram instructionem*.

XII. Pronomen possessivum plurale juwer, vel juuuer, vel juuar sic declinatur.

Numerus Singularis.

N. Juwer, jûuer, juuuar, jûuar, ara, juue, a, o, <i>vester</i> .	N. Juwe, jûuar, juuuar, ara, vel juue, a, o, u, <i>vestra</i> .	N. Juwer, juuuar, jûuar, juuara, juweraz, juueraz, <i>vestrum</i> .
G. Juweres, juuuares, juuares, juuues, is, as.	G. Juwero, u, juwere, er, jûuero, jûuere.	G. Juweres, juuares, juuues.
D. Juweremo, juuaremo, ermo, juuon, an, en.	D. Juwero, u, juwere, er, jûuero, &c.	D. Juweremo, jûuaremo, ermo, juuon, an, en.
A. Juweren, juuaren, an, juuuen, an, on.	A. Juwe, juuuaara, jûuare, a, o, u.	A. Juwer, juuar, a, juweraz, juuaraz.
V. O juwer, juwe, a, o.	V. O juwe, a, o, u, jûuar, &c.	V. O juwer, juweraz.
A. Juweremo, juwaremo, ermo, juuon, an, en.	A. Juwero, u, juwere, er, jûuero, &c.	A. Juweremo, juuaremo, ermo, juuon, an, en.

Exempla generis masculini.

Nom. Uuet it juuua drohtin self, *dominus vester ipse hoc cognoscit. C. C.* So huat so gi dadun an juuues drohtines namon, that antfang juuua drohtin selfo, *quicquid fecistis in vestri domini nomine, id accipit vester dominus. C. C.* Juuuar mieta ist ginihtsam, *vestra merces copiosa est. Tat. XXII, 17.* Solo jûuuar fater ther himilifcon, *sicut pater vester caelestis. Tat. xxx, 10.* Jûuer fater ther in himile ist, *pater vester, qui in caelo est. Tat. xl, 7.*

Gen. An juuues drohtines namon. C. C. Duot juich seluon eynen ruom thaz er ne gehuget allizana thero *mysteriorum juweres redemptoris, Facite vobis unam hanc gratiam, ne semper memores sitis mysteriorum vestri redemptoris. w.* Thie ju dopan scäl an jûuua drohtines namon an thena helagan gest, *hic vos baptizabit in nomine vestri domini in spiritum sanctum. C. C.* Ni forhtiat iro fiondscepi, thoh sia hebbean juuues ferhes giuuald, *ne metuat ab illorum inimicitia, tametsi habeant vita vestra potestatem. C. C.* Jûuuan oduuelon gibät gi them mannon the ina an thefaro uueroldi ne lonon, endi ruomot te juuues uualdandes rikea, *bona vestra date hominibus, qui non retribuere possunt in hoc seculo, & remunerationem accipietis in domini vestri regno. C. C.* That ir kind sint juuuares fater, *ut sitis filii patris vestri. Tat. xxxvi, 3.* Ni sit sorgfolle jûuuares ferahes, *ne sitis solliciti animæ vestrae. xxxviii, 1.*

Dat. Abl. So sculun gi mid juuuo leron lud folc manag wendean after minon uuilleon, *sic vestra doctrinâ multum populum converteretis ad meam voluntatem. C. C.* Hugeat te juuuo liebon herren, *attendite domino vestro dilecto. C. C.* Endi spriket thie helago gest mahtig fan jûuuo muthe, *& loquetur sanctus spiritus omnipotens ex ore vestro. C. C.* Mit jûuaremo fater ther in himile ist, *apud patrem vestrum, qui in caelo est. Tat. xxxiii, 1.*

Acc. Thurg juweren willan, *vestri gratiâ. w.* Ni latat juuuan hugi tuiflean, *ne finite vestram cogitationem dubitare, C. C.* Deleat jûuuan oduuelon under thero thurfstigan theod, *distribuite vestras opes inter egenos. C. C.* Uuet mahtig God juuuan uuilleon, *omnipotens Deus novit vestram voluntatem. C. C.* Thuru juuuaron herren, *vestri domini gratiâ. C. C.* Inti diuriso juuuaran fater, *& glorificent patrem vestrum. Tat. xxv, 3.* In jûueran buosum, *in sinum vestrum. xxxix, 4.*

Exempla generis feminini.

Nom. Acc. Latat juuua leoht mikil scinan, *luceat magnoperè lux vestra. C. C.* So liuhte juuar licht, *sic luceat lux vestra. Tat. xxvi, 3.* Wanta ir habet juuuera fluobara, *quia habetis consolationem vestram. Tat. xxiii, 1.*

Dativus & Ablativus. Than motun gi ina after te juuuo frumu findan.

Exempla generis neutrius.

Nom. Acc. Inti aruuerphen juuara namon fama so ubil, *& ejecerint nomen vestrum tanquam malum. Tat. xx, 16.* Uuartet ir thaz ir jûuar reht ni tuot fora mannon, *attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus. Tatianus xxxiii, 1.*

Numerus pluralis communis.

Nom. Juwe vel juuue, a, o, iu. jûuare, jûuara, juuare, juuara.	Acc. Juwe, a, o, iu. juuare, jûuare, juuare, juuara.
Gen. juwero, a, u, juwero, er.	Voc. Juwe, a, o, iu.
Dat. juwen, jûuaren, juuaren, an, on, un, em, am, om, um.	Abl. Juwen, jûueren, juuaren, an, on, un, em, am, om, um.

Exempla.

Nom. Acc. Ni mugun juuua uerc biholan uerthan, *vestra opera non possint abscondi. C. C.* that thar man nigen thuru juuua gidadi bidrogen ni uerthe bisucan thuru juuua fundea, *ut nemo vestris operibus seducatur & decipiatur vestris peccatis. C. C.* Under juuua fuoti, *sub pedibus vestris. C. C.* Thaz sie gifehon juuuaru gote uerc, *ut videant vestra bona opera. Tat. xxv, 3.* Minnot juuua fianta, *diligite inimicos vestros. Tat. xxxii, 2.* Noh sentit ni jûuara merigrotta fori suin, *neque mittatis margaritas vestras coram porcis. cap. xxxix, 8.* Noh ni horit juuuaru uuort, *neque audierit sermones vestras. xli, 9.*

Gen. So war lo ir einege juuua gelichon vindet, *ubicunque aliquam vestrarum sodalium inveneritis. w.* Nu latat an juuuo muod-sebon juuua selban fundea hreuvan, *nunc vos peniteat, in vestris affectibus, vestrorum peccatorum. C. C.*

Dat. Abl. An juuuo muod-sebon. C. C. Stiured mih mid juwan goodan bilethen, *gubernate me bonis vestris exemplis. w.* Ni latat thes melmes uuht falgon an juuuo foton thanan the man ju antfahan ni uueli, ac scadeat it fon juuuo scohon, *non finite quid carni in vestris pedibus exportari eo loco, ubi vos non receperint homines, sed excutite illud à calceamentis vestris. C. C.* Uesat gi est an juuuo dadeon dufon gelica, *estote similes columbis in operibus vestris. C. C.*

Oft vurthun mi tharod helpa fan juuuan handon, *sæpe illic mihi allata fuerunt auxilia à vestris manibus.* C. C. Uuizzut guot zi gebanne juuueren kinden, *nostris bona dare filiis vestris.* Tat. XL, 7. Fon juuaren fuozen, *de pedibus vestris.* XLI, 9.

De pronomine primitivo singulari tertiæ personæ HER, SIU, HIZ, ille, a, ud. cum suis possessivis.

XIII, Declinatur hoc pronomen singulariter in tribus generibus secundum subjectum paradigma.

Numerus Singularis.

N. * Her, hir, ir, er, hie, ille, is.	N. Siu, sia, sea, sa, sie, se, illa, ea.	N. Hiz, iz, hit, het, it, illud, id.
G. Sin, is vel es.	G. Hiro, u, a, iro, u, a.	G. Sin, is, es.
D. Himo, imo, imi, im.	D. Hiro, u, a, iro, u, a.	D. Himo, imo, imi, im.
A. Hina, hino, hinc, ina, ino, ine, hinan, inan, hin, in, him.	A. Siu, sia, sea, sa, sie, se.	A. Hiz, iz, hit, het, it.
A. Himo, imo, imi, im.	Ab. Hiro, u, a, iro, u, a.	A. Himo, imo, imi, im.

Exempla generis masculini.

Nom. Her is mir so hold, thaz her niet tholan ne wela, thaz mich jeman finer minnon irre mid esnegamo wereldlichon *strepitu, Adeo mihi amicus est, ut non permiserit quenquam me ab illius amore abducere mundano strepitu.* w. Inti hir ist thir gifelo, & ipse erit gaudium tibi. Tat. II, 6. Thicco gehiez er mir, *sæpe promisit mihi.* w. Johannes scal er heizan, *Johannes vocabitur.* Otr. So er teta, *quemadmodum ille fecit.* Otr. Satanas geroto juuuer, thaz ir juuih riho, *Satanas expetivit vos, ut vos cribraret.* Tatian. Allso hie it fan them anaginne thuru is ena craft Waldand gisprak, *sicut ille à principio id locutus est per ipsius solam potentiam dominus ipse.* C. C. Hie gilah thar ena engil, *ibi vidit angelum.* C. C. Matheus uwas hie he-tan, *vocatus erat Matthæus.* C. C. Fuor im te them friondon thar hie afuodid uwas, *ad amicos profectus est, apud quos natus erat.* C. C. Huat ik ju seggian mag, quat hie, *gesthos mina, quod vobis dicturus sum, inquit ille, discipuli mei.* C. C.

Hic autem notandum est HIE esse pronomen Saxonium, quod mutuatur lingua Francica, utvicifim à lingua Francica pronomina subinde mutuatur Anglo-Saxonica, quemadmodum alibi ostendimus.

Gen. Sin bilethe is also thes bergas Libani, *species ejus, ut Libani.* w. Sin chela is vilo suoze, *guttur ejus est valde suave.* w. Tho quad sin muoter zi imo, *tunc dixit mater ejus ad illum.* Tat. XII, 4. Tho ich minon wingardon bevolan haue then winzurnelon ich duon sin jethogh seluo allizana, *quamvis vineam meam custodibus commisi, tamen illam semper ipse observo.* w. Huo sia scoldin is gibodscipi frummian, *quomodo mandatum illius perficerent.* C. C. Ina thia uuder-facon fahan ni gidurftin, ac mithun es, *adversarii non ausi sunt illum apprehendere, sed evitarunt eum.* C. C. Endi thuo ti es jungron sprac, & tum locutus est suis discipulis. C. C. Huand hie thit uerold riki ertha endi upp himil thuru es enes craft selbo giuuarahra, *nam hoc mundanum regnum, terram, & celos supra sua solius potestate ipse fecit.* C. C. Es hie latat ina is muod spanan thar hie hit biginne thera gernean, *si sinat suam mentem flectere, adeo ut id percipere tandem cæperit.* C. C. Uuantun in uuesan in thero samantferti, *æstimabant illum esse in comitatu.* Tat. XII, 3.

Dat. Abl. Ther cuning Salomon machoda himo seluemo cynan disk thes holzes van Libano, *rex Solomon sibi fecit mensam ex ligno Libani.* w. Thie himo adharerent per fidem, also thaz har themo hoiuede. w. Thaz himo hungredo, *quod esuriret.* w. Ande ophenent himo the doichne thero gescriphte, & illi aperiunt arcana scripturarum. w. Andera heyligon ni mugan himo geliic fin, *alii sancti non sunt illi equiparandi.* w. Sum imo ok lastar sprak, *aliquis autem illum blasphemavit.* C. C. Gabun imo gimirrotun win trinban mit gallun gimilgitan, *dederunt illi ad potandum vinum myrrhatum cum felle mixtum.* Tat. Thaz duit imo ubil herza, *hoc illi attulit malignum cor.* Otr. apud Lamb. Druhtin kos imo einan wini, *dominus sibi elegit unum dilectum.* So dedi imi Got also dir Goltfmit düt. S. An. Thar uwas thuo uualdendes megin craft gimarid huo scal allaro manno gihulik surtho uullendi is uerold herren sculdi, endi scattos, thia imi gesceda sint, gerno geldan, *tum divulgata erat Domini omnipotentia ad docendum, ut unusquisque homo Domino suo terrestri debita & tributa, que illi imposita sunt, libentissime & studiosè solveret.* C. C. Niet te mer than ther mano jeht lightes hauet van himo seluemo, *non magis, quam luna aliquid lucis à seipsa habet.* w. Her scal an himo seluemo be-thuvan thes lichamon gelufte, *in seipso reprimit corporis libidines.* w. Thuo thero tuelifio en Thomas gimalda, uwas im githuungan man, *tum locutus est duodecim unus, Thomas vir gravis.* C. C. Endi im selbo gicos tueliui, & sibi duodecim elegit. C. C. Huo im an erl bigan an ertha saian hren corni mid is handon, *ut homo quidam cæpit in tellure suis manibus serere purum granum.* C. C.

* Germanicè. N. Masc. Er. G. Seiner. D. Jhrer. D. Jhr. Ac. Sic. A. Jhr. N. Neut. Jhm. Ac. Jhm. A. Jhm. N. Fœm. Sic. Gen. Es. G. Seiner. D. Jhm. Ac. Es. Ab. Jhm. Acc.

Acc. Ande wifda mich wie ich hina minnan fule, & me instruxit qualiter illum amarem. w. Mit hiro wiisheyde ne moght ich hino vindan, cum illorum sapientiâ non possem illum invenire. w. Ich vortheroda hine, and ne vand fin niet, quarebam illum, & non inveni eum. w. Willo hine fuochen, quæram illum. w. Tho ina thiu muoder nam biuandina mid uuadi wifo sco-noftra, endi ina mid iru folmon tuem legda heffico luttelna man that kind an ena cribbun, tum mater feminarum pulcherrima prebendit illum fasciis involutum, & cum palmis suis duplici-bus amanter posuit puerum parvulum in præsepi. C. C. Hiet ina thuo ledian thar Lazarus uuas fuldu befolhan, iussit, ut illum eo ducerent, quò Lazarus terræ commissus erat. C. C. So wenan so ich cufte, ther ist iz, fahet inan, quemcunque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. Tat. Nah-lito, thaz her man culti, appropinquavit, ut oscularetur eum. Tat. Heiz inan Heilant, voca eum Jesum. Otf. Suahtun inan heizo, quarebant eum feruidè. Otf. Erlofit her inan nu, liberet eum nunc. Tat. That sie giant wurtiten inan Gote, ut sisterent eum deo. Tat. Pro inan apud Otfridum non raro occurrit nan per aphæresin: ut, tho batun nan thie liuti, rogaverunt eum homines. Hiazun in Heilant, vocaverunt eum Jesum. Otf. Ther cuning leydoda mich in si-nan winkelnere, ande wifda mich wie ich inan minnan fule. introduxit me rex in cellam suam, & instruxit me, quomodo illum amarem. w.

Exempla generis feminini.

Nom. Acc. Ecclesiam Christi thie ich er detestabar per ignorantiam, therro ne magh ich mih nu uolle wunderan wie hoogh siu is, ande wie siu alliz anathibet de virtute in virtutem. w. Nu besueret her auor filias Hierusalem umbe sine sponsam, so wanne so siu slaaphe, thaz sie ne wecchan eer siu selua wolla, so war so min dilectio is, thar ne is siu niet ociosa. w. Thie thiernan fahon sie, ande zaldon sie aller wiuo saligosta, viderunt eam filia, & predicaverunt il-lam omnium mulierum beatissimam. w. Ef hie that giquathi that sia sia quika lietin, si ille hoc jubeat, ut vivam illam dimittent. C. C. Sithor ik sea mi te brudi gicos, ex quo illam mihi in sponsam elegi. C. C.

Gen. Ande eer thes maneda sie hiro sponsus, Et antehac monuit illam ejus sponsus. w. In minero muoder hus, and in hiro gegathema, in domum matris meæ, & in conclave ejus. w. Sazta inan in ira barm, posuit eum in sinu suo. Otf. Inti ni uuard ira uuis, & non cognoscebat eam. Tat. v. 10. Thiu idis uuas bifangan an farlegarnisse, uuas iro libes scolo that sia firro barn ferahu binamin, ahtin ira aldras, deprehensa fuit mulier in adulterio, vitâ multanda erat, ut jure homines animam illi auferrent, & morte afficerent. C. C. Ef hie that giquathi that sia quika lietin, fridodi ira ferahè, si hoc jubeat, ut vivam illam dimitterent, & animam ejus libe-ret. C. C. Anna uuas siu hetan, uuas iru githuungan uuib, Anna vocata erat, erat mulier gra-vis, vel etate proveccta.

Dat. Abl. Quad iru ther engil, ait angelus illi. Tat. Uuas iru then fun drut, tunc erat ei filius dilectus. Hiet that siu vuhthes than er ni gerodi neuan that man iro Johannes hobid gabid alofit fan is lichamon, iussit ut nihil illa rogaret, nisi ut caput Johannis sibi daretur exci-sum à corpore. C. C. Inti quena imo fon Aarones tohterun, inti ira namo uuas Elizabeth, & uxor illi de filiabus Aaron, & nomen ejus Elizabeth. Tatian. II, 1. Wanda siu wole weiz thaz siu thar pulchritudinem virtutum von hiro seluero niet ne hauet. w. Wand sie thie craft, and then smak supernæ dulcedinis an hiro seluero hauet. w.

Exempla generis neutri.

Nom. Acc. Wanda hiz geskiede an finemo maheldaga, nam id factum erat in die sponsionis ejus. w. Ih uueiz ouh thaz thu ir kennist, ioh thih iz unfarholan ist, scio te hoc noscere, & quod tibi non absconditum est. Otf. apud Lamb. Hit gescagh ouch an themo dage finero freuwe, factum erat etiam in die letitiæ suæ. w. Hiz duot mir michel nood, cogit me gravis neces-sitas. w. Ther ist iz, ipse est. Tat. Cundel iz mir, renuntiate hoc mihi. Tat. Er in zalta wia is wesan scolta, iis dicebat, quomodo id omne fieri deberet. C. C. Endi im uuar angegi fuot spell sagda, tho sia ni uuarin so saliga, that sia it so far fengin, so it iro fruma uuari, & il-lis vera blandâ oratione respondit, tametsi illis non liceret esse tam beatis, ut illam caperent, prout commodum suum postularet. C. C. Than scalt thu that thin horth neman, scalt thinon od-ueelon allon forcopan diuna methmos endi delian het armon mannon, tum thesaurum tuum prebendens, omnes divitias tuas cum pretiosissimis cimeliis vendes, & pauperibus distribues. C. C. Thaz ih es bigunni in unfera gizungi, ut id auspicerer in nostrâ linguâ. Otf. apud Lamb. Fuo-run thar thia liudi thuo obar all Galileo land, that Godes barn sehan, dadun it bi them vundre, huanan im mohti sulic vuord cuman, so spahlico gisprocan; that hi spell Godes so suodhico seggian cunsti, so craftlico giquethan, tum profectus est populus per totam Galile-am, ad videndum filium Dei, mirati sunt unde illi veniret tale verbum & tam sapiens dictum, ut verbum dei sciret tam veraciter dicere, tam potenter predicare. C. C. Leiti unsih in richi thin, thoh uuir es uuirdig ni sin, duc nos in regnum tuum, tametsi illo non sumus digni. Otf. apud Lamb.

Gen. Thar er es mista, ubi hoc non deprehendit. Tat. Sia ni vueldun es im horean, non illi voluerunt in hac re auscultare. C. C. Ni sint sia vuirdiga than that sia ghorean juuva helag uuord,

tuord, ef fia is ni vuelliat an iro hugie thankean, *non sunt digni, ut vestrum sanctum verbum audiant, si non de eo cogitare volunt. C. C.*

Numerus pluralis communis.

Nom. Sie, siu, fio, fia, fea, fi, fe, *illi, illæ, illa.* Gen. Hira, hiro, hero, her, ira, iri, iro, iru, era. Dat. Him, hin, ira, in, imo. Acc. Sie, siu, fia, fea, fi, fe. Abl. Him, hin, im, in.

Exempla

Nom. Acc. Thaz fie se ne wecchan, *ne illæ eam expergefiant w.* Ande thaz sculon fie duon *propter timores nocturnos, Et hoc facturi sunt, &c. w.* Thie sich anazuchon that fie thine gefellon *fin, qui se prætentunt esse tuos comites. w.* Siu cunnon alle maghtigan wole voghtan, *hi possunt omnes egregie pugnare. w.* Ni namun si gouma thera wiba claga, *non animadvertēbant queremonias mulierum. Otf.* Thas quadun si, *hoc dicebant. Otf.* Huo fia scoldin is gebodscip frummian, *quomodo deberent mandata ejus exequi. C. C.* Sia vuurthun gecorana te thio that fie than euangelium enan scoldun an buok scriban, *ad hoc electi erant, ut euangelium in libro scriberent. C. C.* That scoldun fea fiori thuo fingron scriban, *id hi quatuor debuerunt digitis scribere. C. C.* Inti uuard mit thiu fio in muote giforhte uuarun, *& factum est, dum mente consternata illæ essent. Tat. cxxviii. 1.*

Gen. In hira conventicula ne wille ich niet cuman, *in illorum conventicula non veniam. w.* Sunder hiro gewelich hauet sine herdnisse, *sed eorum quisque suum habet gregem. w.* Ande hiro neheyn latat sin fuerd van sinemo thihe thurgh thie naght uorgha, *& illorum nemo gladium suum à femore discingit propter timores nocturnos. w.* Her allero jegelich hauet sin fuerd an handon, *horum omnium unusquisque habet gladium suum in manibus. w.* Thie hiro auditores lernent castitatem, *qui suos auditores docent castitatem. w.* Ik scal im thena vueg ruman, lerean thesa hudi huo fia era geloßon haldan, *ego illis viam dilatabo, docebo populum, quomodo suam fidem tenebunt. C. C.* Si slugen iri gezelte ane dem berge Suedo, *fixerunt tentoria sua in monte Suedo.* Iri beidere vorderin, *utrorumque proavi. S. Ann.* Habda im vualdand God them helthon an iro hertan helagna gest fasto bifolhan, *dominus Deus sanctum spiritum viris illis in cordibus eorum commiserat. w.*

Dat. Abl. Ande hin ouch iter salutis ougant, ande hin allizana reficiunt mit *heil-samo dranche *divini verbi,* ande hin ouch lernont in præsentu hauen luctum propter æternam consolationem. *w.* In in selbon, *in semet ipsis. Tat. clxxviii. 5.* Ih gab in thin uuort, *ego dedi eis sermonem tuum. Ibid. 6.* Ih in in, *ego in eis. clxxix. 2.* Gif her in diu craft, *dedit illis virtutem. S. Ann.* Als im von arte ist gellacht prout illis naturâ consentaneum est. *w.* Batun inan in iz zeigoti, *rogabant, ut sibi id aliquis ostenderet. Otf.* Gebet in thrato, *præcepit iis vehementer. Tatian.* Inti sprah fon imo allen, *& loquebatur de illis omnibus. Tat. vii. 10.* Imo autem est pro im, per appositionem paragogici o.

De pronomine reciproco tertiæ personæ SIN, sui.

XIV. Tametsi pronomen primitivum tertiæ personæ HER in obliquis omnium generum & utriusque numeri reciproce usurpetur, ut multis supra exemplis patet; nihilominus in usu est apud Franco-Theotiscos pronomen reciprocum SIN utriusque numeri, quod sic declinatur.

Gen. Sin. Dat. Himo selvemo, hiro & hiro selvero. Pl. Him & him selvon. Acc. Sich, sih.

Exempla.

Wanda siu hauet sich bekeret *ad verum lumen, Quoniam se convertit ad verum lumen. w.* Thiu sich so verro gemeret, *quæ se in tantum multiplicant. w.* Also thiu cacumina foliorum nardi sih zebreident in aher, *quemadmodum cacumina foliorum nardi se dilatant in aristam. w.* Hic tamen observandum est SIN & SICH haud semper reciproce significare, sed non raro usurpari ut IS & HINA absque respectu ad id, quod in eadem oratione præcessit, aut per copulam iis annectitur.

XV. Præterea notandum est † Dativum singularem & pluralem pronominis tertiæ personæ in oratione aliquando eleganter redundare, præsertim post verba motus, ut ex codicis Cottoniani exemplis infra positus ostenditur. Giuet im thuo umbi thria naht after thiu theffaro thiedo drohtin an Galilea land, *tum postea circiter tres noctes gentis hujus Dominus discessit in terram*

* Heilsamemo, heilsamo. † Credo etiam hanc regulam locum habere in dativis pronominum primæ & secundæ personæ, tametsi inter legendum mihi non occurrerunt hæcenus exempla; at in Ulpilana evangeliorum versio.

ne *ἡμεῶν* redditur **FRANCKTA MIS.** Sic conveniunt ad eum Pharisei, Luc. vii. 1. Saxonice, *ða comon to him Fariyeri.* Gothice vertitur, **SAH ΓΛΥΜΗΝ SIK AN IMMA FAREISMEIS:**

Galileam. Thuo giuuet im thie vualdandes suno forth, *tum Dei filius exiit.* Thuo giuuet im mahtig self an ena barg uppan barno rikioft, *tum omnipotens ipse natorum princeps ascendit in montem.* Huat ik ju seggian mag, quat he, gefithos mina, huo im an erl bigan an ertha faian, *ego vobis dicam, inquit ille, comites mei, ut vir caeperit in terra serere.* Sat im thuo helag drohtin, *tum sanctus dominus sedebat.* Godes egan barn fuor im te them friondon thar he afuodid vuas, *Dei proprius filius profectus est ad amicos, apud quos natus erat.* Fundon fia fittean bi them seuue Iacobe endi Iohannefe, vuarun im junga man, *invenerunt sedentes iuxta mare Jacobum & Johannem; erant juvenes.* Anna vuas fu hezan, vuas iru githuungan vuib, *Anna vocata, erat mulier gravis, vel provecita in annis.* Ac vuarun im barnolos, *erant liberorum orbi, scilicet Zacharias & Elizabetha.* Habda im est es spraka giuuald, *habuit iterum (Zacharias) loquendi id facultatem.* Giuutun im thuo an Galilea land Ioseph endi Maria helag huuiski heban cuninges, *tum in terram Galileam profecti sunt Ioseph & Maria familia regis caelestis.* Thuo giuuet im mahtig self fundar gisittean endi im selbo gicos tueliu treu-hafta man, *tum omnipotens ipse abiit ad sedendum privatim, & elegit duodecim fideles homines.* Sum man than farlatit suara fundiun, fahit im an salig thing, biginnit im thuru Godes craft godaro werco, *alius vero linqvit gravia peccata, ad frugi se recipit, & divinam per potentiam orditur [bona opera] bona operari.* C. C. Notandum iterum est, reciprocum SIN, etiam absolute usurpari, ut HER reciproce. sic Tat. I, 2. Alliu thuruh thas uurdun gitan, inti uzzan sin ni vuas vuith gitanes, *omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.*

XVI. A pronomine primitivo tertiæ personæ HER oriuntur duo possessiva, sin & hir vel her; illud à genitivo singulari, hoc à plurali. SIN autem declinatur ut MIN & THIN, ut sequentia exempla docent.

Exempla numeri singularis in genere masculino.

Nom. Sin bilethe is also thes bergas Libani, *species ejus, ut Libani.* w. Sin chela is vilo suoze, *guttur ejus est valde suave.* w.

Gen. Cuffe her mich mit themo cuffe fines mundes, *osculetur me osculo oris sui.* w. And cuffe mich mit thero suoze fines evangelii. w.

Dat. Abl. Nu ich ze finemo louuan bim cuman, *nunc perventus sum ad illius fidem.* w. Mit finemo herige, *cum exercitu suo.* Tat. Ich faz under finemo scada, thes ich jegeroda, ande fines ouezzes niedet mich, *sed sub ejus umbrâ, quam percipivi, & oblectabat me fructus ejus.* w. Wither ze finemo louuan bringa, *ad illius fidem reducam.* w. Lofe unsih fone des tiufelis chorungen, unde fone finemo giuualte, *libera nos à tentationibus diaboli, & ab illius potestate.* Otr. apud Lamb.

Acc. Wanda ich finen skirm jehafda, *nam ejus praesidio gaudebam.* w. Ther kuning leydoda mich in finan winkelnere, *introduxit me rex in cellam suam.* w. Willon ich negheyn arbeyd thurh finan willan scuvan, *nullam operam illius gratiâ recusabo.* w. Ih quam man zi scheidan-ne widar finan fater, *veni ad seperandum hominem adversus patrem suum.* Tat. Vannana ist iz fromin, that ih es vuirdig bin thaz ih druhtine finan sun souge, *unde est domine quod ego digna sim, ut domino suum filium lactarem.* Otr.

Exempla in genere feminino.

Nom. Acc. Her skeynet sine divinitatem. w. Nu besueret her filius Hierusalem umbe sine sponsam. Von thes fuor her filias Hierusalem, thaz sie sine winian niet ne geirredan mid ey-negemo ungestiuro, *quare adjuravit filias Hierusalem ne dilectam suam excitarent aliquo strepitu.* w. wir wizun alla fina slachta, *novimus omnem ejus stirpem.* Otrid.

Gen. An themo daga finero freuwe, *in die letitiæ ejus.* w. So her thes innena werthed, thaz mich okkeret finer minnon geluhted, *sic præcepit me solum ejus amore delectari.* w. Mit giuuelte fineru henti, *cum potentiâ suæ manûs,* Otr. Fon reue finero muater, *ab utero suæ matris.* Tat. II, 6.

Dat. Abl. Thar zuo fagon ich juh, thaz ich ze finero friundscephe niet ne quam ullis præcedentibus meritis, sunder okkeret *gratuita gratiâ illius.* w. Mit finero helpho, *ope ejus.* w. Wanda ich mines sponsi genatha veriteen in finero vocatione. w.

Exempla in genere neutro.

Nom. Acc. Ther thie zilosit einaz, *qui solverit unum.* Tat. xxvi, 6. Thuo vuellia ik ju te vuaron seggian that gi im (kelare) sin gebet, endi vualdand Gode felliat that that sin ist, *vobis vero bona fide dico, ut Cæsari suum reddatis, & domino Deo, quod suum est.* C. C. Thie in herzen ni eigen niheinaz wig, *qui in corde nullam habent contentionem.* Otr. Ther ni thuinget finaz muat, *qui non coercet affectum suum.* Thaz her seluo zallei erist sin evangelium, ande thiu mysteria regni caelestis furebringa. w. Ubar allaz finaz richi, *per totum suum regnum.* Otr. apud Lamb.

Exempla numeri pluralis.

Nom. Acc. Stinkent sine pimenton, *aromata ejus olent.* w. Du her fini troume sagiti, *quum somnia sua referret.* Otr. Ubi fini pro sine. Ther figboum hauet furebraht fina bittera figon. ficus

ficus protulit recentes suos ficos. w. So giued her andera fina *dona, sic dabit alia sua dona. w.* So giuet her andere sine *dona. w.*

Gen. Thiu vernumft finero wordo is *super mel, Perceptio verborum ejus est super mel. w.* Iof ich einech finro spore muga vindan, *si aliquod vestigiorum ejus possem indagare. w.* Occurrit & fino: ut fino uuitagono, *prophetarum ejus. Tat. iv. 15.*

Dat. Abl. Her hauet vore-gegareuet finen holden einan disk thar ze himole, *præparavit suis fidelibus mensam celo. w.* Ande sie thar nah finen *Apostolis beuele exponenda. Alfo ther sponsus seluo skeynede in finan daaden, sicut sponsus ipse suis factis ostendit. w.* Ich hauo wola versteen thaz himo aller niudeft is an finan heyligon, *bene intellexi quod illi gratissimum est in suis sanctis. w.*

XVII. Hir, hire, vel her & here declinantur ut cætera pronomina possessiva, more adjectivorum, ut constat ex sequentibus exemplis. Wanda *Apostoli, & martyres*, thie ther mith hires felues bluode himolriche arnodan, thie hauent ouch thar thie meysto cera, *nam Apostoli, & martyres, qui suo ipsorum sanguine cæleste regnum meriti sunt, habent ibi maximum honorem. w.* Inti gispentota allu iru, *& erogaverat omnia sua. Tat. LX. 3.* Ich vand in hiran buochan thaz her is *verus Deus. w.* Wanda mit then *exhortationibus*, thie ich fand an hiran wordan, and an hiron geschriftan ward ich so hardo gefeeret, *nam exhortationibus, quas in eorum verbis & scriptis inveni, tam graviter vulneratus eram.* Ande the so falich sint, thaz thu in hiran herzan thir hereberga machost, *& qui adeo beati sunt, ut tu in eorum cordibus tibi castra facias. w.* Thine *doctores* thie vurebringent hiron *auditoribus* then claren drank *spiritualis dulcedinis. Judæi* vuchtan so ernesthafto wither the Christenen thaz sie se driuen uz heran lando, *Judæi pugnaverunt tam acriter contra Christianos, ut eos ex eorum terrâ expulerint. w.* Wanda gestarchent thie *Hæretici* in hiron *perversis dogmatibus. w.*

XVIII. De pronomine self, selb, selbo, selvo, selbo, ipse.

Hoc pronomen, ut *ipse* apud *Latinos*, est omnium personarum, five ex pronomibus solum trium personarum significationem repræsentat: ut, ik seluo, thu seluo, her seluo. Sic autem declinatur.

Numerus singularis.

N. Self, selb, seluo, selbo, a, selbo, a, ipse.	N. Self, selb, seluo, a, selbo, a, ipsa.	N. Self, selb, selvaz, ipsum.
G. Selues, selbes, selbes.	G. Seluero, ere, er, selbero.	G. Selues, selbes.
D. Seluemo, selbemo.	D. Seluero, ere, er, selbero.	D. Seluemo.
A. Seluon, selbon, selben.	A. Self, selb, seluo, selbo, a.	A. Self, selb, seluaz.
A. Seluemo, selbemo.	A. Seluero, ere, er, selbero.	A. Seluemo.

En exempla quedam promiscuè posita.

Zacharias thuo gimalda endi uuid selba sprac drohtines engul, *tum Zacharias locutus est, & ipse respondit domini angelo. C. C.* So gifran ik thaz thuo selbo suno drohtines allaro barno best bilethi sagda, *sic rescivi, quod tum ipse filius domini natorum optimus parabolas locutus est. C. C.* Thar Maria vuas mid icro sunie selbo salig thiorna, *ibi erat beata virgo Maria ipsa cum suo filio. C. C.* Thuo sprac im est thaz fridu barn Godes san after thiu selbo tegegnes, *tum illi protinus respondit ipse pacificus dei filius. C. C.* Nam er tho selbo thaz brot, *tum accepit ille ipse panem. Ofr. apud Lamb.* Inti Got selbo vuas thas uuort, *& Deus ipse erat verbum. Tat. i. 1.* Quathun thaz im uualdand self God Alomahtig forgiban habdi merun mahti, *dixerunt, quod omnipotens ipse Deus illi dedisset magnam potentiam. C. C.* Nu cume her seluo, *nunc ille ipse veniat. w.* Unzen siu selua wolle, *quoad usque illa ipsa voluerit. w.* Alfo ther sponsus seluo skeynede in finan daadan. *w.* Unzen siu self wolle. *w.* Turu is selbes craft, *per sui ipsius potentiam. C. C.* Habdun selbes gihorid heban cuninges helaga lera, *audiverant ipsius regis cælestis sanctam doctrinam. C. C.* Mit thines selbes mahtin, *cum tui ipsius potentia. Ofr. apud Lamb.* Niet te mer than ther mano jecht lightes hauet van himo seluemo, *non magis, quam luna aliquid lucis à seipsâ habeat. w.* Wanda her scal an himo seluemo bethuwan thes lichamon geluste, *nam in seipso reprimet corporis libidines. w.* Ther cuning Salomon machoda himo seluemo eynan disk, *rex Solomon sibi ipsi facit mensam. w.* Uuas quidis thu fon thir selbemo, *quid dicis de teipso. Tat. XIII, 21.* Huand thie duom cumid thena selbon man, *quando judicium venerit super illum ipsum hominem. C. C.* Thuo hie gihorda thia man sprecan thaz sia ina selbon seggian gihordin gehan fur them gumscipe thaz hie vuari Godes suno, *tum audivit hominem dicere, quod audivissent illum ipsum dicere & confiteri coram populo, quod filius Dei esset. C. C.* Siu wole weiz thaz siu thie *pulchritudinem virtutum* von hire seluero niet ne hauct, *Nam bene novit pulchritudinem virtutum se non à seipsâ habuisse. w.*

Numerus Pluralis communis.

Nom. Self, selue, seluo, seluon, selbo, selbon, ipsi, æ, a. Gen. Seluero, seluere, er. Dat. Seluan, on, en, selben. Acc. Selue, seluo, selbo. Abl. Seluan, on, en, selben. Exem-
K 2

Exempla promiscuè posita.

The seluo *doctores sint* smithe icirthe thero Christanheyd, *idem doctores sunt monilia* (ornamenta) *Christianitatis*. w. Bi thero reyno, ande bi then dugethen thie ir ana juch seluon ha-
uet, *per castitatem & per virtutes, quas in vobismet ipsis habetis*. w. Ande mache sie *con-*
stantes in prædicatione, thaz sie self thie *paganos* mit *assiduitate verbi* bekeran *ad fidem*. Under
thero seluero *doctorum* zungon is honigh ande miloch. w. Thaz sie beithe hin seluon joch hiro
auditoribus sezzen fure ze bilethene *virtutes, & exempla priorum patrum*. Mit selben Kristes
legenon, *cum ipsis Christi benedictionibus*. Otr. Thie thar fon anaginne selbon gifahun, *qui ab*
initio ipsi viderant. Tat. procem. 2.

XIX. Quamvis à pronomine trium personarum selbo non oritur possessivum, est tamen ad-
jectivum pronominale eygen, egan, ogun, *proprius*. quod trium personarum possessivum dici me-
reatur; utpote quod omnium significationem repræsentet: ut, min egan, thin egan, sin egan, hir egan.

Exempla nonnulla promiscuè posita.

Godes egan barn diurlic drohtines funu, *Dei proprius filius domini dilectus filius*. C. C. Mi-
non eygenen wingardon ne mochte ich behoodan, *propriam meam vineam custodire mihi non li-*
cebat. w. So hue fo ogun ginimut oðres mannes, *quisquis alterius proprium aufert, vel quisquis,*
quod alterius est, aufert. C. C.

XX. Duo sunt pronomina demonstrativa ther, thiu, thaz, *hic, hæc, hoc*; de quo, in capite
secundo, ut articulo præpositivo vel definito; & thiz, thife, thiz, *hic, hæc, hoc*; quod sic declinatur.

Numerus Singularis.

N. Thiz, this, thefer, thes, dis, ditz, thes, thius, thies, <i>hic</i> .	N. Thife, these, a, o, u, thius, thus, <i>hæc</i> .	N. Thiz, thit, <i>hoc</i> .
G. Thizes, thifes, difes, theses, thiefes.	G. Thifero, thefero, thefere, thifere, er.	G. Thizes, thifes, theses.
D. Thizemo, thefemo, thifun, thelun.	D. Thifero, thefero, ere, er.	D. Thizemo, thefemo.
A. Thizen, thifen, difen, the- fen, an, on.	A. Thife, these, a, o, u. thius, thus, thas.	A. Thiz, thit.
A. Thizemo, thefemo.	A. Thifero, thefero, thifere, thefere, er, thefo.	A. Thizemo, thefemo.

Exempla nonnulla promiscuè posita.

Thiz is thiu stemma mines wines, *hæc est vox dilecti mei*. w. Ditz puoch ist von chunich
Karl unde von Ruolond gemacht, wiefi diu heidenfchaft uberchomen, *hic liber est de Carolo &*
Ruolando, qui ethnicos vicerunt: Titulus carminis, *Strichero* auctore, apud *Petr. Lamb.* in com-
ment. de Biblioth. *Cæsar.* lib. 2. cap. v. p. 385. Heliase ruofit thefer, *Heliam vocat iste*. Tat.
ccvii. 3. Thife wereldliche thimfturnisse, *hæc mundana caligo*. w. Wer is thifa thiu fure-
get, *quæ est ista, quæ progreditur*. That vui githolian sculua fo huat fo us thus thioda tuo
bittres bringid, *ut pateremur quicquid mali nobis hæc natio infligeret*. C. C. Thus ertha berid,
hæc terra fert. Geist uuares then thifu uuerolt intfahan ni mac, *spiritus veritatis quem hic*
mundus capere non potest. Tat. clxii. 3. Thus vuerold is thie accar thit breda buland barno
mancunnies, *hic mundus est ager, latumque habitaculum natorum ex gente humana*. C. C. Sithor
ik muofsta thiefes erlo folcas giuualdan thiefes vuidon rikies, *siquidem ego debeam gubernare*
hunc nobilem populum, & hoc regnum amplum. C. C. Hie ist thiefes cunnies, quathun fia, *est*
hujus prosapia, inquebant illi. C. C. Ubar thefan vuorolti ring, *super hunc mundi circulum*. Otr.
Lustonte lusta thefo ostrun zi ezanne mit ju, *desiderio desideravi manducare hoc pascha vobis-*
cum. Tat. Behui ledis thu mi thefa ludi tuo, *quare ad me ducis hunc populum*. C. C. Than
lata ik thi brucan vuell allas thiefes oduelon, thes ik thi hebbiu giogid hier, *tunc sinam, ut*
fruaris omnibus hisce divitiis, quas tibi hic ostendi. C. C. Ni trinku ih fon nu fon thifemo berde
winrebun, *non bibam à modo de hoc genimine vitis*. Thifemo namon, *hoc nomine*. Tat. iv. 12.
In thefemo forleganen cunne, *in generatione ista adultera*. Tat. xliv. 22. Inti abahio sin ora
thas zefeuaa, *& amputavit auriculam ejus dextram*. clxxxv. 2.

Numerus Pluralis communis.

Nom. Thife, thifu, dife, difi, these, *hi, hæ, hæc*. Gen. Thifero, thifere, thefere, er. Dat. Thi-
fen, difen, thefen, an, on. Acc. Thife, dife, difi, these. Abl. Thifen, difen, thefen, an, on.

Exempla.

Got mag these kifila, joh alle these fifila, joh these steina alle erquicken zi manne, *Deus potest*
omnes has causas, & omnia hæc saxa, omnes hos lapides in homines vivificare. Otr. Af thefon
stenum, *ex his lapidibus*. C. C. Noh dife daz si urteilen, *neque hi ut illos judicent*. Otr. apud *Lamb.*
Difi

Difi ne sint die bezzhheften, *hi non sunt optimi*. idem. Thifu thir sageri, *hæc tibi evangelizare*. Thifu uuerdent, *hæc fient*. Tat. II. 9. Quid thaz these steina zi brotu uuerden, *dic ut lapides isti panes fiat*. Tat. xv. 3. Thesen mer gishift thu, *majus his videbis*. Tat. xvi. 6.

De pronomine relativo ther, thiu, thaz, qui, quæ, quod.

XXI. Pronomen relativum ther, thiu, thaz, declinatur ut articulus definitus, vel pronomen demonstrativum. En igitur, omisso paradigmate, exempla haud ordine posita. That ir minimo sponso kundet minen siecheduom ther mir analiggat, *ut sponso meo notum faciat languorem, quæ me urget*. w. Der man is salig der in dero argon rat ne gienc, *beatus est vir, qui non ambulat in consilio impiorum*. Otr. apud Lamb. Ther uuas Enos, ther uuas Seth, ther uuas Adam, ther uuas Gotes, *qui fuit Enos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei*. Tat. v. 5. Ther hals ther dragat thaz ezzan in then buch, *collum, quod trahit edulium in ventrem*. w. Ther thie muothe is her leynet sich gerno an thie lineberga, *qui lassus est lubens reclinat se in cancellos*. w. Min sponsus thie the bitterheyd thes dothes thurgh mich leyth, *sponsus meus, qui amaritudinem mortis mei gratiã passus est*. w. Ther win then thu meinost, *vinum, quod intendis*. Wer weret mich ouch thes, thaz ich thich then ich nu intus weiz *verbum in principio apud Deum* nogh foris gesehe *verbum caro factum*. w. Thu vuunderest thich thero genathan, thiu mir geschehan is, *est tibi admirationi gratia, quæ mihi facta est*. w. Wer is thiula thiu tha upferit vone thero wolte? *Quæ est ista, quæ ascendit à deserto?* w. Her warth incarnatus ex virginali castitate, thiu ther mit themo elphondbeine bezeichnet is, *Incarnatus erat ex virginali castitate, quæ ebore significata est*. w. Min duua thu the ther nisteles in steinlochoran, *columba mea, tu quæ nidificas in foramine petrae*. w. Thiu duua thie ther nistelot in steinlochoran. w. Wie eerhaft is thiu Ecclesia, thiu ther samo thrado iled *ad terram viventium, Quam honorabilis est Ecclesia, quæ festinat*, &c. w. Thuo vuarth thiu tid cuman the thar gitald habdun vuifa man mid vuordun, *tum ventum erat tempus, quod sapientes prædixerant*. C. C. Sino thaz bedde thes cuninges Salomonis, thaz umbegeent thes nahtes sefzogh bitherua knehta, *en lectulum Solomonis, quod sexaginta fortes ambiunt noctu*. w. Thaz aliquando etiam usurpatur, ut pronomen relativum masculini & foeminini generis vice ther & thiu: ut, tho sprac *sancta Maria* thaz sin zi huge habeta, *tum respondit sancta Maria, quæ illam recognovit*. Thaz thin nafa is samo wighus uffen *libano* thaz ther gekeret is ingegen Damascum, *nasus tuus est sicut turris Libani, quæ respicit adversus Damascum*. w. Quat that sia saliga uuarin man thia her an iro muode uuarin arma, *dixit homines esse beatos, qui hic in suo spiritu pauperes sunt*. C. C. That guruni that thie ricceo Crist under mancunnea maritha, *mysterium, quod rex Christus inter homines publicavit*. C. C. Kunde min *evangelium* allen then thu mugeft, *prædica meum evangelium omnibus quibus fas est*. w. In minemo herzan thaz entuischan minen brustan ligad, *in corde meo, quod inter ubera mea positum est*. Willeramus. Her was Ismaelis sun van them Ismaelitæ cuman sin, the ther huse ne hauan, *erat ille Ismaelis filius, à quo Ismaelitæ ori sunt, qui domum non habent*. w. Kunde mir ð sponse, war the *fidei doctores sint*, the thin scaph wisan *ad pasqua vitæ*. Ande the so salig sint, thaz thu in hiran herzan thir hereberga machost. Willeramus. Ich giuo thich fuleche *doctores*, thie ther hauent *sensum sapientiæ*. Willeramus. Er guode sielan, er thie siit *positæ in speculo fidei*. w. Geet uz er jungfrouwon, er tha bowet in Sion. w. In then forgan fundan mich thie waghtara thie the burgh umbegeent, *invenerunt me in dolore vigiles, qui circumeunt urbem*. w. Radfragoda ich *Prophetas, & Apostolos*, thie the Guodes burgh behuodent, *consului Apostolos & Prophetas, qui civitatem Dei custodiunt*. w. Ich biddon juch guode sielan ir tha drephet *ad supernam Hierusalem*. Thiu *divina eloquia*, thiu ther luzzer sint samo thaz branda siluer, *divina eloquia, quæ sunt pura, ut argentum igne probatum*. w. Thie sielan the ther jugethet sint, *animæ, quæ renovantur*. w. Bilaz sunta thia uuir thenken, joh emmizigen uuirken, *dimitte peccata, quæ excogitamus, & continuo facimus*. Otr. apud Lamb. Thiu steyga tha man ze themo dische uph scalgan, thiu is ruod, *semita vel gradus, super quem ascenditur ad mensam, ruber est*. w. So willon ich thir skeinan *fortissimum fervorem amoris* met thero ich thich minnon. w. Ande andere sine dona mit then ich *rationem mentis meæ* cunnan geribtan w. Then sprach ich sus zuo, *quibus adeo locutus sum*. w. In then uuisota unsih ufgang fon hohi, *in quibus vistoravit nos oriens ex alto*. Tat. IV, 18. Thu tha bouwest in then gardon, *tu, quæ habitas in hortis*. O sponsa thu ther fliz hauest allizana *virtutum germina* ze phlanzene in thinen auditoribus. w.

XXII. Notandum hic etiam est vocabulum thar, thara, dar, habere vim pronominis relativi, atque ejus vicem supplere, præcipue in casibus obliquis: ut, thar all giscuop uuerold, *qui totum mundum creavit*. C. C. Ande ouch *accedunt ad prædicationem verbi* thar mide sie gewinnont *spirituales filios, Accedunt etiam ad prædicationem verbi, quo spirituales filios gignunt*. Thie fuule thar the disk upha lag thie waran siluerin, *columnæ, super quas mensa jacebat, argenteæ fuerunt*. w. Duot wara thes cuninges Salomonis, ande thero coronan thar hin sin muoder mide hauet geziret, *speclate regem Salomonem, & coronam, quæ mater ejus illum ornavit*. w. Thie kundent themo liude thie ruode mines bluodes thar mide ich sie verloosda, *declarant populo ru-*

borem mei sanguinis, quo illos redemi. w. Sunder thar mide machod ir sie liumhaftigh stadigaré dugatha, sed is efficitis illam celebrem constanti virtute. w. Thiu salua thar mide Maria saluado pedes domini. w. Thin bals is samo Dauithes wighus, thar thiu were ouene gewrocht is, colum tuum est sicut turris Davidis, super quem armamentarium edificatum est. w. Wanda thie doctores cunnon thiu Sacramenta scripturarum thar man ana vindet thiu firmissima munimenta doctorum. w. In thero douphe thar thu untfindest remissionem peccatorum, In baptismo, in quo recipis, &c. w. Thiu puzza thar uz man thaz wazzar Isephet, puteus ex quo hauritur aqua. w. Thaz uuir ne missi gangen, thara ana ni gifallen, adeo ut nec euntes erremus, nec in illam (diaboli viam) incidamus. Ofr. apud Lamb. Er chom dar ana, er chom an den breiten weg, der ze dero hella ket, qui in illam (viam peccatorum, suntigen ueege) venit, venit in latam viam ad mortem ducentem. Ofr. apud Lamb. Suntir der ist saliz des uuillo an Gotes eo ist unde der dar ana denchet dac, unte naht, sed felix ille est, cujus voluntas in dei lege est, & qui in eam meditatur die & nocte. Ofr. apud Lamb. Notandum quoque est vocem huius pronominaliter, quum ut relativum, tum ut interrogativum, usurpari: juvere kind in huius uerphent sic, filii vestri, in quo ejiunt. Tat. LXII, 4. Sic zi huius, & per crasin ziu, propter quod? quid? quare? XXIII. Præterea notandum est pronomem tertiæ personæ, her, siu, hiz, etiam relativè usurpari: ut, nieman ne magh intrare portam regni cælestis her ne werthe per doctores baptizatus. w. Thich ne minnot nieman her ne sii recht, ande nieman ne is recht, her ne minnot thich. w. Bezzere sint thine spune themo wine, sie stincent mit then bezzelton saluon, meliora sunt ubera tua, quæ fragrant optimis unguentis, vino. w.

XXIV. De pronomine indefinito & interrogativo, wer, quis, quæ? waz, quid? quod sic declinatur.

Nom. Wer, huer, quis, quæ. waz, wat, huat, quid. Gen. Wes, hues, Dat. Wem, huem. uemo, huemo. Acc. Wena, huena, wenan, huenan. Abl. Wem, huem.

Exempla haud ordine posita.

Wer weret mich thes? quis mihi hoc præstabit? Wer is thiufa thiu tha uph ferit? quæ est ista quæ ascendit? Uuer bist thu, tu quis es? Uuer bist thu thanne, quis es igitur? Tat. Thanne thaz uuer sin foraht sezze furi fina friunta, quam ut animam suam quis ponat pro amicis suis. Tat. GLXVIII, 1. Ob ir uuaz bittet then fater, si quid petieritis patrem. Tat. CLXXV, 1. It uuet all vualdand God hues thia bithurbin, thia im thuenot, dominus Deus benè novit, quo indigeant, qui illi seruiunt. C. C. Endi sia fragon huena siu mid thiu gefithu fokian quamun, & interrogaverunt ad quem quærendum venerunt. C. C. Bouchnion tho sinemo fater uenan her uoolti inan ginemnitau uesan, innuebant tunc patri ejus, quem vellet eum vocari. Tat. VI, 12. Zuehonte fon uemo her it quade, dubitantes de quo diceret. CLVIII, 7.

XXV. A wer fit gihuer, quod in constructione cum genitivo plurali reddendum est distributivè. Hie mag allero manno gihuena mengithahto fundiono sicoron, ille potest singulos homines à pravis cogitationibus & peccatis purgare. C. C. Huand thar ist allero manno gihues harta thar is * horth ligt, nam ubi est uniuscuiusque thesaurus ibi est cor ejus. C. C.

XXVI. So huer so, quisquis, quicumque. Quam thar manno filo angegin thena Godes suno, hie sia gerno antsieng so huena so that mid hlutru hugiu helpa sohta, multi obviam venerunt dei filio, qui eorum quenquam lubenter amplexus est, qui purâ mente auxilium peteret. C. C. So huer so farlaze sina quenun, quicumque dimiserit uxorem suam. Tat. XXIX, 1. So uenan so hi cufte, ther ist iz, quemcumque osculatus fuero, ipse est. So huat so siu gihorda iro barn sprecan, quicquid audivit filium suum loqui. C. C. So huat so hie her guodes giduot, quicquid boni fecerit. C. C.

XXVII. Huat cum genitivo plurali reddendum est per qualis; ut, endi fragoda huat hie gumono uuari, huat bist thu manno, quat hie, interrogavit, qualis homo [vel quis] esset? Qualis homo es, vel quis es? inquit ille. C. C. Sic Angli dicunt what men are these? what man is that? quinam sunt illi? quis iste est?

XXVIII. So hue so, quisquis, quicumque. So hue so that men farlatit, quisquis peccatum deserit. C. C. So hue so habit hluttra treue up te them alomahrigon Gode, quisquis puram fidem habet in Deo omnipotente. C. C. So hue so mi forlognit, quisquis me negat. C. C. So hwaz so, quisquis. Goth. **SA OLSNH SLEI**: Gihue, quisque. Mid them ical simbla gihue himlricc gihalon, quibuscum quisque regnum cæleste assequutus est. C. C.

XXIX. Sequuntur residua pronomina, quorum alia itidem substantiva sunt, alia adjectiva. Substantiva sunt Jeman, aliquis; Nieman, nemo. † Wiht, whet, jeweht, jeht, jet, quid, aliquid,

* Vel hord. † Nota tamen, quod wihti, wihta, wita, significat personam: ut endi gangat im Diuball fert uuretha uuhti, tum illum adit diabolus iracundus ille. C. C. Than farlediat ina lethia uuhti, tum seducit illum abominabilis per-

sona. viz. diabolus. C. C. Ufes cnuosles uuita, nostra stirpis homo. C. C. Vuold is latan cofton craftiga uuhti selbon Satanase. Satanus ipse potens illa persona à sua tentatione destitit. C. C. Saxonicum, yfelpht, cacodamon.

res. Niewiht, nieweht, nicht, niet, *nihil*. Quorum illa declinantur, ut man, *homo*, hæc ut nomina secundæ declinationis. Exempla. Thaz her niet tholan ne wela thaz mich jeman irre, *ut non permisit aliquem me seducere*. w. Wanda an hin nieman ne vindet jeweht unrechtes, *nam in illis nemo possit invenire quid injusti*. w. Ni scal nieman liht the it hæbit bihullean, *nemo debet abscondere lumen, quod in se habet*. C. C. Endi ni latat thes melmes uuiht folgon an juuon foton, *& ne permittite cani aliquid adharere pedibus vestris*. C. C. Was ju joh wihtes wan? *num quid defuit vobis?* Tat. Wanda an hin nieman ne vindet jeweht unrechtes, jeweht scandliches, jeweht boosliches. w. Thu scamest thich that thu jet skandlikes duost. w. Niet te mer than ther mano jeht lightes hauet van himo selvemo. w. Thaz mich niewehtes ne lustet ne ware finero ansune, *ut nihil mihi cupiendum præter faciem ejus*. w. Mich ne lustet niewehtes, *nisi tantum dissolvi, & esse cum Christo*. w. Samo ther wole geseden most nicht unreines ni tholet under himo beluan, *ut mustum bene coctum nihil impuri patitur in se manere*. w. Thaz thu ni nicht anderes meynas, *quod nihil aliud intendis*. w.

XXX. Pronomina adjectiva sunt, quæ more adjectivorum declinantur: ut, huilc, huilic, vuielih, wether, hueder, *qui, quis, quisnam*; huether, *uter*; newether, *neuter*; sum, sumelich, *quidam, aliquis*; other, oder, alter, *alius*; ander, *alius*; eynig, enig, *ullus, aliquis*. Egelich, jegelich, *quisque, unusquisque*; einjegelich, *unusquisque*; gewelich, gihuilic, *quilibet*; chein, *aliquis*; negheyn, nigen, nechein, nehein, *nullus*; welich, welic, uuelih, *qualis, quis*; fulech, fulich, *talis*; all, *omnis*; sum, sumer, *quidam, aliquis*; beythe, beide, bethiu, *ambo*; & omnia numeralia, quæ suo loco ponenda sunt.

Exempla quædam ordine posita.

Huile, huilic, vuielih. That folc vuundroda endi suma mid vuordun sprakun huile that so mahtrigo manno vuari, thar im so thie vuind endi thie vuag wordu hordin, *populus miratus est, & aliqui loquentes dixerunt, quis omnipotens hic est, cujus verbo ventus & fluctus auscultant*. C. C. Endi fragodon san firiuutlico regini blindon huilik that rikiman under them folcscipe furista vuari, *& interrogaverunt statim inelyti cæci, quis princeps inter populum ibi esset*. C. C. Vuip obe thu vuiffis vuielih Gotes gift is, *mulier, si scires quodnam donum Dei est*. Fragn. disp.

Ad huile referendum est so huile so, *quisquis, quicumque, quotquot*. ut, so duot liudeo so huile so thes herren vuili huld gethienon, *sic facit ex hominibus quisquis domino velit gratus (vel fideliter) servire*. C. C. Endi forth giuuet an so huilicon thero lando so im than liobost uuas, *& in terram quamcunque profectus est, prout illi maxime lubebat*. C. C. So uueliche so inan inthpiengun, *quotquot receperunt eum*. Tatian.

Ad Huilic etiam reducendum est gihuilik, *quilibet*: ut, so deda Drohtines sun dago ghuilikes guod vuerc, *sic quolibet die bona opera fecit Dei filius*. C. C. Vide infra in gewelich & welich.

Wether, newether, uueder, niuueder. Thuo bigan thie heritogo, thie heri ludeono that folc fragnan that sia im forastuodun, huederon sia thero tueio tuomian uuelidin, feras hes biddian? *tum præses Dominusque Judæorum populum coram se adstantem rogavit utrum duorum, petendo ejus vitam, eripere vellet?* C. C. Mit newetheremo mugad ir hiro gederan, *neutro possitis illi nocere*. w. Nu werthet her thes wola innena thaz ich thurgh hiro newether ne flasto à *virtutum constantia, Nunc bene percipit, quod neutrius horum gratia à virtutum constantia flaccescam*. w.

Huc spectant Giuuedar, iogiuuedar: Latet iogiuuedar uuahsan, *finite utraque crescere*. Tatian. Sum, sumelich. Sume stund is *tempus actionis*, sume stund *tempus contemplationis*. w. Adro an * uhtan, sum quam thar thar oc an † undorn tuo, sum quam thar an middian dag te them vuerke, sum quam thar te ‡ nonu, thuo vuas thiu niguda tid sumar langes dages; sum thar oc sithor quam an thia ** elliftun tid. thuo gang thar aband tuo sunna te sedle, *alii valde manè, alii hora tertiâ, alii vero meridie venerunt ad operandum; quidam autem NONA, quum nona hora esset longioris in æstate diei, venerunt; alii autem venerunt undecimâ horâ, quum ad occasum solis vespertinum tempus vergeret*. Endi suma mid vuordun sprakun, *& aliqui loquentes dixerunt*. C. C. Sum sagit, that thu Elias sis, *quidam dicit te Eliam esse*. C. C. Sum so salig vuarth manno, *quidam hominum tam felices erant*. C. C. Sumon vuarun est so lethale- ra Cristes vualdandes vuord, *Doctrina Christiana, & Dei verbum quibusdam adeo abominabilis fuit*. C. C. Tho waron sumeliche proceres. thie ther beythe woldan joh in me credere, joh legem carnaliter observare. w. Hiro sumeliche insignes waron. w. Hauon ich fundan sumeliche, *inveni aliquos*. w. Ingengit zi sumemo, *intrat ad quendam*. Tatian.

Other, oder, odar, oder, *alius, alter*. Endi suokeat ju burg odar, *& querite vobis urbem aliam*. C. C. Thie thuru is hand megin habda bilofda erl oderna, *qui per manum suam potentem liberaverat virum alterum*. C. C. Ni im ni thorfsta im thuo after thiu odaru vuordu

* Goth. *nhtv̅x̅*. Anglo-Sax. uht tid, uhten tid, uhtu tid, diluculo, valde mane. Runico Lexico *ā44A*, otta, est vigilia matutina. † Hora diei tertia, quæ nobis nona antemeridiana est. ‡ Non. est nostra tertia pomeridiana. ** Nostra quinta pomeridiana.

furthor gibiodan, non illi posthac opus fuit, ut iis amplius aliis (vel secundis) verbis præciperet. C. C. kiefan im oðerna niudlamana naman, eligant illi alium nomen gratum. C. C. Duo allaro manno gihuulic odron manne so hie vuillie that im firio barn Guodes angegin duon, quilibet homo alteri faciat quicquid vult boni ut vicissim illi faciant homines. C. C. So huat so thu oðron giduos, quicquid aliis facias. C. C. Thuo bigan thero erlo gihuulic te oðremo scauon, tum virorum quilibet capit alter alterum aspicere. C. C.

Ander. Thiu aphheldera sconer is, than ander waldholz, malus pulchrior est alio ligno. w. Thaz thu nicht anderes thar mide ne meynas newara mina minna, ut tu nihil aliud iis intendas præter mei amorem. w. Inti ludam andarem namen Scarioth, & Judam Scarioth alio nomine. Tat. xx, 6. Far mit imo andere zuene, vade cum illo alia duo. Tat. xxx, 15. Odo her einan hazzer inti anderen minnot, aut unum odio habebit, & alterum diligit. Tat. xxxvii, 1. Ziu forget ir thanne thes andres, quid de cæteris solliciti estis? Tat. xxxviii, 3. Vnder anderen liuden, inter alios homines. w. Vnder anderemo waldholza, inter alia ligna sylvestria. w. Her is Godes sun per naturam, andere electi sunt filii Domini per gratiam. w. Tho wold ich jethogh minen sponsum bekennan per doctrinam Platonis, and andero wereld wiifan. w. So giuet her mich in præfenti intellectum sacrarum scripturarum ande andera fina dona. w. Mit bede, mit Eleemosyna, & mit anderen woledadan. w. Ich gescapho thaz thie keyfere, ande thie cuninga, ande andero wereldfurestan, thaz sie adorabunt vestigia pedum tuorum. w. Ego faciam ut imperatores & Reges, & alii mundani principes adorabunt vestigia. &c. Nu sint andere Ecclesiæ. w. Apostoli sazton me ze meyrtrinnan andero Ecclesiarum. Apostoli præfecerunt me magistrum aliis Ecclesiis. w. Andera heyligon ne mugan himo geliic fiin, alii sancti non sunt illi comparandi. w. Her is gefceythan van anderen heyligon, differt ab aliis sanctis. w.

* Eynig, enig, enig, eynegh. Wanda also thaz Guold diurer is than eynegh ander gefnithe, nam quemadmodum aurum pretiosius est ullo alio metallo. w. Thurgh eynega hiro woledada, causâ ullorum suorum bonorum operum. w. So war so ir eynega juwera gelucha vindet, ubicunque vos ullam sodalium vestrarum inveneritis. w. Et alibi; So war so ir einege juwera gelichon vindet. Mid eynegamo wereldlichon strepitu. w. Sin eineghe thie ther er thes waran clari ingenio? Sunt ne ulli, qui antebac fuerunt clari ingenio? w. Sin auor eineghe andere thie ther niet ne fin profunda sapientiæ, Sunt ne vero ulli alii, qui non sunt profunda sapientiæ? Notandum autem hic est vocabulum elcor eleganter cum hoc pronomine poni in oratione: ut, quat that siu thar geþa brahtî merun mikilu, than elcor enig mannes suno, dixit, quod illa multo majora dona dedisset, quam ullus alius hominis filius, C. C. Quathun that im vualdend God self alomahtig forgeþan habdi merun mahtî than Elcor enigon mannes sunie, dixerunt Deum ipsum omnipotentem illi majorem potentiam dedisse, quam ulli alii hominis filio. C. C. Vocabulum iergen vel huergin, suaviter in oratione conjungitur cum hoc pronomine: ut, it ni mag ju te enigaro frumu huerigin vuerdan, hoc vobis non ullo commodo esse potest. C. C. Gi ni thurbun an enegan forgan ueefan, an hugie huergin, Non causa vobis est ullius doloris, aut sollicitudinis. C. C. Thie ni habda enigon gimacon huergin err nec after, qui non habuit ullam æqualem antea, nec postea habiturus est. C. C. Huergin autem videtur derivandum à Gotbico **ΘΑΡΓΑ**, quod legitur compositum cum **ΑΙΝΣ**; ut, **ΑΙΝΘΑΡΓΑΝΕΗ ΙΖΕ ΗΑΝΔΑΝΝΣ ΑΝΑΛΑΓΑΝΔΑΝΣ**, singulis illorum manus imponens. Luc. iv, 10. **ΑΙΝΘΑΡΓΑΝΝΕ ΙΖΕ**, singulis illorum. Luc. iv, 40. **ΑΙΝΘΑΡΓΑΝΞ**, singulos, unumquemque. Luc. xvi, 5. Quatenus autem conjecturâ assequi licet, suspicor vocem huergin vel esse pronomem indeclinabile quicumque, quæcunque, quodcunque significans, vel adverbium, quod ubicunque vel usquequaque significat.

Egelich, jegelic. Waz hiro aller egelich van himo kunde gelagan, quid singuli possent de illo dicere. w. Her allero jegelich hauet sin fuerd an hando, horum omnium unusquisque gladium suum habet in manu. w.

Ein jegelich. Ande thaz leith ich thurgh einen jegelichan thinerdo doctorum, ande thurgh einen jegelichan fidelium auditorum. Et hoc passus sum propter unumquemque, &c. w.

Gewelich, giuuelih, gihuulic. Sunder iro gewelich hauet sine herdnisse, sed eorum quilibet suum habet gregem. w. Alibi; Sunder iro allero gewelich hauet sine herdnisse. w. Hie vuiffa hugiscefti manno gihuulices, novit cogitationes cujuslibet hominum. C. C. Jogiuelih, omnis: Jogiuelih uuort, omne verbum. Tat. iii, 9. Bithiu uuam iogiuelih gommon barn, quia quævis mascula proles. Tat. vii, 2.

Chein. Other chein martyrium, other chein perfecta justitia. w. Thaz ir thes ne irret mit cheinemo wereldlichon strepitu, Ne ab hoc banc vagari faciat aliquo mundano strepitu. w. Thie ther ne havent cheine maculam gravioris peccati, noh ne cheine rugam callidæ duplicitatis. w. Chein autem, me iudice, factum est à ge-ein, vel ge-eyn, liquefcente g in ch, & extrito e.

* Et apud Tatianum. eining, heining: ni habetos giuuald uuidar min eininga, non haberes potestatem adversus me u'lam. Tat. cxcvii, 9. Ih ni fundi in imo ni heininga sahha, ego in eo non invenio causam ullam, ibid, 5. Unz nist

erloubit zi slahanne einingan, nobis non licet interficere quenquam. cxciv, 3. Inti ni antlingita imo zi neheinigemo uuorte, & non respondit ei ad ullum verbum. Tatianus, cxcviii, 5.

Negheyne,

Negheyn, nigen, nechein, nehein, negan. Ne willon ich negheyn arbeyd thurgh sinen wil-
lan scuwan, *nullum operam illius gratia evitabo.* w. Negheyn meila ne is an thir, *nulla ma-
cula in Te est.* w. Ande hiro neheyn ne is unbarigh, & *illarum nulla sterilis est.* w. Ande fie
negheyn gethinga ne hauan an him seluon, & *nullam spem in seipsis reponunt.* w. Wanda ne-
hein *virtus* ne douch *sine charitate, Nam nulla virtus valet sine charitate.* w. Wanda thiu cor-
da *credentium* necheinen *fructum* bringan ni mugan *sine gratia spiritus sancti.* w. Wanda mit
finemo bluode *facta est purgatio peccatorum,* thie ther ni moghta werthan mit *teheynemo san-
guine sacrificiorum.* w. Endi filo sagda vuararo vuordo, so nist an thesaro vuerold enig an the-
saro manno so spahi liudeo barno nigen, & *multa vera verba dixit (populus;) non est aliquis
in hoc mundo, inter homines hosce tam sapiens, mortalium nemo.* C. C. Vuas im thar mid is jun-
gron so ina thar ludeono negen ni vuiffa te uaren, *erat ibi cum suis discipulis, sed Judaeorum
nemo cognovit illum.* C. C. Nis thas tueho enig gumuno nigenon, *non est hoc dubium ulli ho-
minum.* C. C. Thuo te thes vuateres stade famnodun thia gefithos Christes the hie im hab-
da selbo gicorana thuru iro treua guoda, ne vuas im tuehono nigen, *tum discipuli Christi con-
gregati erant ad litus maris, quos ipse sibi elegeret propter eorum fidem firmam, nullum enim eis
erat dubium.* C. C.

Welich, uelih, uulig, uelig, ut huilc, huilich, *quis, qualis.* Nu vernim ð *sponsa* weliche
hals zirethe ich, ande mine *doctores* thir willon machon, *jam intellige ð sponsa, qualia monilia ego
& mei doctores tibi fecerimus.* w. Ther uuas thuruh gifriti uelihaz gibuntan, *qui erat propter
seditionem quandam vinctus.* Tatian. Welich is thar thin Drut, *quis vel qualis est dilectus tuus?* w.
Nu saga uns welich her si, *nunc dic nobis quis vel qualis sit.* w. Uelih uuari thas uuolaqueti,
qualis esset saluatio. Tatian. A uelih vel uulig, fit giuuelig, giuuelih; & deinde iogeuulih,
unusquisque, quilibet, omnis. Inti forun alle thaz bijahin thionost iogeuuelig in finero burgi,
& *ibant omnes, ut profiterentur obsequium, unusquisque in suam civitatem.* Tat. v. ii. Iogiuuelih
tal uuerde gifullit, inti iogiuuelih berg inti nollo uuerde giodmuotigot, *omnis vallis implebitur,
& omnis mons & collis humiliabitur.* Tat. XIII. 3.

Sulech, fulik. Ich giuo thich fuleche *doctores,* thie ther hauent *sensum sapientiae.* w. So ich in
fulichemo bedde geligon. w. Ne fulik barn, ne fulik bocon, *non talis infans, non tale signum.* C. C.

All. Alles guates wunna, *omnis boni oblectamentum.* Otr. All thit heltho folc, *omnis hic
nobilis populus.* C. C. Thie bluomen skeynent in allen themo sande, *flores apparent per omnem
terram.* w. Wanda thu alla thine werch *festinas mutire cum exemplis.* w. So luchent mit allo
thino word, ande allo thino werch, *sic mihi placent omnia tua verba & opera.* w. Sus sint thiu
thing ellu, so ih thir hiar nu zellu, *sic omnia sunt, prout ego tibi dico.* Otr. apud Lamb. Thie
andere alle, *omnes alii.* ibid. Allen Gotes theganon, *omnibus Christi seruis.* ibid. Sculd bilaz
uns allen, *dimitte nobis omnibus debita.* ibid. Corn fenafes ist minniſta allero uuurzo, *granum
sinapis est minimum omnium olerum.* Tat. LXXIII. 2. Ande scalt allero thineru vuordo, ande
allero thineru vuercho *intentionem* an mich keran, & *omnium verborum & operum tuorum inten-
tionem in me vertes.* w. Kunde min *euangelium* allen then thu mugest, *predica euangelium
meum omnibus, quibus possis.* w. In allemo liute, *in universo populo.* w. Allaz in houf werfan,
omnia in acervum conijcere. Otr. Saliga mih queden alliu cunniu, *beatam me dicent omnes ge-
nerationes.* Tat. Allero minero funtono, *omnium meorum peccatorum.* F. v. c. Thu Drohtin
eino es aller best, *Tu Domine omnium es optimus.* Otr. Hic autem notandum est * All in com-
positione perfectionem & gradum superlativum denotare: ut Alahuit, *maxime albus;* Alomahtig,
omnipotens: so stodon im tegegnes thar engilos tuena an alahuiton vuanamon giuadion, *ad-
versus eum steterunt duo angeli in candidissimis splendidis vestimentis.* C. C. Ii thu nu ostlico
endi them erlon cuthdi bruothron minon, that ik user bethero fader alauualdan juuan,
endi minan suothfastan God suokian vuillu, *propera nunc cito, & viris illis egregiis fratribus
meis dic, me petiturum utriusque nostri patrem, vestrum & meum, veracem Deum.* C. C. Thie
thes mester vuas adal ordfrumo alomahtig, *qui hujus magister erat eximius, sine principio omni-
potens.* C. C. Sum, fumer, *quidam, aliquis.* Vuas in tagun Herodes thes cyninges ludeono fu-
mer biscofi, *fuit in diebus Herodis regis Judaeae, quidam sacerdos.* Tat. II, 1.

Beide, beidu, beithe, peidi, bethia, bethiu, bithiu, ambo, amba, ambo. G. Beidero, berthero,
ere, er, bethero, bithero. D. Beiden, berthen, bithion, bethion, &c. Thuo salig barn Godes
hiet that sia giengin, bethia kin jungaman, *tum beatus Dei filius iussit, ut ambo cognati juvenes
accederent.* C. C. Uuanda sie peidi fundige sint, *quoniam ambo peccatores sunt.* Otr. apud Lamb.
Siu uuarun rehtiu beidu fora Gote, *erant iusti ambo apud deum.* Tatian. II. 2. Mit bithion
handon, *cum ambabus manibus.* C. C. Bithion them bruodron, *ambobus fratribus.* C. C. Iri
beidere vorderin, *amborum proavi.* S. An.

Jergen vel huergin, quod cum pronomine particulari eynig, suaviter in oratione conjungi su-
pra diximus, jungitur etiam eleganter cum aliis pronomibus: ut, Saghet ir jergen minen wine?
num dilectum meum vestri quis videt? So thuo aband quam so vuarth thar all gifamnod feo-
kara manno, haltaro endi habaro so huat so thar huergin vuas, *vespere congregati erant omnes*

* Vide Grammaticæ nostræ Anglo-Saxonicae caput v. regul. 29.

egroti, claudi, & surdi, quotquot ibi fuerunt. C. C. Thes liches is ni uvas forlebit vuiht huergin an them hufe, nihil sicera permissum est vel erat in domo eius. Than faran vui thar alla tuo halan it mid ussan handon, endi that hren corni lesan te famne, endi it an minon feli duoian, that it huergin ni mugi vuiht auuardian, tum iuimus omnes ad id trabendum nostris manibus, & ad colligendum purum frumentum, & illud reponendum in horreo meo, ne nonnihil corrumpetur. C. C. Usurpatur etiam huergin absolute: ut, than ni habes thu fritho huergin mundburd mid mannon, tunc non habiturus es pacem ullam, vel protectionem inter homines. C. C. Than nife fritho huergon, tunc non erit pax ulla. C. C. Than lag thar an bendion en ruob regin scatho thia uvas mari megin thiof, ni was thar is gimaco huergin, tum ibi jacuit in vinculis latro, princeps sicarius, qui fur celebris & potens erat, cuius non erat aliquis equalis. C. C. Hisce addas fama, idem, quod in compositione occurrit, ut in thazsama, izlama, felbsama. C. C.

CAPUT SEXTUM.

De numeralibus.

PROXIME sequuntur nomina numeralia, quæ etiam inter pronomina annumeranda sunt.

N. Eyn, ein, en, enn, unus.	N. Ein, eine, en, ene, una.	N. Ein, en, enn, einaz, unum.
G. Eines, enes.	G. Einero, enero, ere, er.	G. Eines, enes.
D. Einemo, enemo, enon, an, en.	D. Einero, enero, enaro, ere, er.	D. Einemo, enemo, enon, an, en.
A. Einen, an, enen, * enna.	A. Eine, ene, a, o.	A. Ein, enn, einaz.
A. Einemo, enemo, enon, an, en.	A. Einero, enaro, enero, ere, er.	A. Einemo, enemo, enon, an, en.

Exempla.

En giuutig man, vir solers. C. C. En uuis cuning, rex sapiens. C. C. Ein fon then zuein thie thar gihortun thiu uuorte, unus è duobus, qui audierunt hæc verba. Tat. xvi, 3. Uuanta thu ni maht ein har thes fahles uuizaz gituon odo suarz, quia non potes unum capillum casariei album facere aut nigrum. Odo her einan hazzet, aut unum odio habebit. Tat. Man zuogiouhdon zi sinero giuuahsti cina elina, potest adicere ad staturam suam cubitum unum. Tatian. So ein fon theson, sicut unum ex istis. Tat. An is enes craft, in sui solius potestate. C. C. An enaro copsteddi, in telonio. C. C. Thuo fundan sia enna thar fruodon man sittean bi them feuee, tum invenerunt ibi sedentem juxta mare virum sapientem. C. C. An ena vuostinnea giuuet Godes suno, Secessit in quendam locum desertum Dei filius. C. C. Quat that man bedon scoldi te them alomahtigon Gode, endi enon thionon, dixit debere homines Deum omnipotentem precari, eique soli servire. C. C. An enon dage, certo quodam die. C. C. Ac sia hietun thar ledian forth enn vuis, sed jusserunt extra ducere quandam mulierem. C. C. Thuo quam thar oc en vuis, tum venit quedam mulier. C. C. Ab ein, en, venit einigh, enig, unus, unicus, & einae eino, solus: Crist suno drohtines enig barn Godes, Cristus filius domini, unicus infans Dei. C. C. Einigh is thiu min duuua, una est columba mea. w. Einigh is siu hiro muoder, unica est matris sue. w. Siu is ouch einega hiro muoder thero celestis Hierusalem. w. Noba eino Got, nisi solus Deus. Tat. liv, 5.

The vel ther forma, primus. Gihugdun that im that helage barn an theia formon sith filo mid vuordon tocohtes gitalda, putabant sanctum filium pro primâ vice multa præclara dixisse. C. C. Ther furista primus. Fragodon huilik thar riki man under them folcscipe furista vuari, sciscitati sunt, quis potens inter populum, & princeps ibi esset.

Nom. Zuene, na, tue, tucii, zuei, duo.	Nom. Zuo, a, dua.	Nom. Zuey, tuuei, tue, duo.
Gen. Tuuei, zuui, zueio, tueio, duorum.	Gen.	Gen.
Dat. Zuein, tuem, duobus.	Dat. Zuein, tuem, duabus.	Dat. Zuein, tuem, duobus.
Acc. Zuene, na, tue, tucii, zuei, zuui, duos.	Acc. Zuo, a, duas.	Acc. Zuey, tue, duo.
Abl. Zuein, tuem, duobus.	Abl. Zuein, tuem, duabus.	Abl. Zuein, tuem, duobus.

* Pro enena, ut saligna pro saligena. omiffa duntaxat litera e ob brevitatem suam.

Exempla.